Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гаргагдажа эхилһэн: 1921 оной декабриин 21-нэй | № 174 (13663) | 1974 оной июлиин 27, суббото | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй сесси тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси июлиин 26-да Москвада хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани үглөөнэй 10 часта Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдээ.

Нүхэд Л. И. Брежневэй, Ю. В. Андроповой, А. А. Гречкын, В. В. Гришинэй, А. А. Громыкын, А. П. Кириленкын, А. Н. Косыгинай, Ф. Д. Кулаковой, Д. А. Кунаевай, К. Т. Мазуровай, А. Я. Пельшиин, Н. В. Подгорныя, Д. С. Полянскиин, М. А. Сусловай, А. Н. Шелепинэй, В. В. Щербицкиин, П. Н. Демичевэй, П. М. Машеровэй, Б. Н. Пономаревой, Ш. Р. Рашидовай, Г. В. Романовай, М. С. Соломенцевой, Д. Ф. Устиновай, В. И. Долгихай, И. В. Капитоновой, К. Ф. Катушевай ерэхэдэнь, депутадууд болон айлшад нэрьемэ, удаан альга ташалгаар угтаа.

Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ депутат В. П. Рубен түрүүлэгшээр һууба.

СССР-эй Верховно Совет СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгажа захалаа.

(ТАСС).

СОВЕТ ДЕМОКРАТИИН ҺАЛБАРАН МАНДАЛГА

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси

Июлиин 25-да манай оронойнгоо гүрэнэй засагай шэнээр һунгагдаһан Верховно зүрхэн хүдэлжэ эхилбэ. Кремль соо СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси нээгдээ.

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ

Үглөөнэй 10 часта Кремль соо СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай заседаниин зал дотор Национальностьнуудай Соведэй нэгэдэхи заседани нээгдэбэ.

А. Ф. Фёдоров СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй нэгэдэхи сесси нээгээ.

Депутат П. Н. Пономарёв үгэ үгтэбэ.

Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшээр Латвиин ССР-эй һунгуулиин Ноябрьска округһоо дэбжүүлэгдэһэн депутат В. П. Рубение Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшөөр һунгаха дурадхал Ставропольскиин Соведэй һунгабаряар оруулба.

Энэ дурадхал бүгэдын дуугаар абтаа.

В. П. Рубен палатын түрүүлэгшын һуури эзэлөө. Тэрэ найдабари үзүүлһэнэй түлөө — Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшын тушаалда һунгаһанайнь түлөө депутадуудта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэбэ.

Палатын түрүүлэгшын орлогшонороор бүгэдын дуугаар имнэ хүнүүд һунгагдаа: Магнитогорска торгоной, косметическэ бүдэй комбинадай ажалшан Д. Ташпулатова, Семипалатинска областиин «Аркалык» совхозой ахалагша хонишон С. Ш. Аакбеков, Молдавиин ССР-эй Министрнүүдай соведэй түрүүлэгшэ Н. М. Зайченко, уран зохёолшо Н. С. Тихонов.

Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй заседанинуудай болохо саг баталагдаа.

Мүн сессиин зүбшэн хэлсэхэ зүйлнүүд бүгэдын дуугаар баталагдаба.

Депутадууд Национальностьнуудай Соведэй 35 хүнһөө бүридэһэн Мандатна комиссие һунгаба. Комиссиин түрүүлэгшөөр депутат Э. А. Шеварднадзе (Грузиин ССР) һунгагдаа. Энээгээр заседани дүүрэбэ.

Үдэрэй 15 часта СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай заседаниин зал соо Национальностьнуудай Соведэй хоёрдохи заседани болобо. Палатын түрүүлэгшэ депутат В. П. Рубен түрүүлэгшээр һууга.

Национальностьнуудай Совет СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгагдаһан депутадуудай эрхэ түлөөлэлгые шалгаһанай үрэ дүнгүүд тухай Мандатна комиссиин түрүүлэгшэ депутат Э. А. Шеварднадзиин элидхэл сонособо.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө, — гээд элидхэлшэ хэлээ. Һунгуулиин кампаниин үедэ ажалшадай ехэ эдэбхи гаргаһан, коммунистнуудай болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудые нэгэн дуугаар һунгаһан ушар Коммунис партиин дотоодын ба гадаадын политикые, Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй угаа ехэ, аша үрэ түгэс ажал ябуулгые совет хүнүүдэй бүрин дэмжэдэг, үнэн зүрхэнһөө һайшаадаг байһанай үнэмшэстэй гэршэ болоно.

Бүхы һунгагшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалга соо, һунгагшадай үмэнэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн эли тодо үгэ соо, парти болон гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэдэй үгэнүүд соо найруулагдаһан Коммунис партиин һунгалтын урда тээхи программые манай арад ехэ хананһаар һайшаан абаа.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада совет хүнүүдэй граждан уялгаяа һайнаар дүүргэжэ, политическэ гүнзэгы мэдэрэлтэй байһаниинь харагдаа. Һунгалтада 161.689.612 хүн гэхэ гү, али списогтэ ороһон бүхы һунгагшадай 99,98 процентнь хабаадаа.

Манай палатада бүхыдөө 750 депутат һунгагдаа. Национальностьнуудай Соведтэ 57 национальностьнуудай түлөөлэгшэд һунгагдаа. СССР-эй Верховно Соведтэ, Союзай Соведэй национальна бүридэлые оруулаһан, 61 национальностиуудай түлөөлэгшэд һунгагдаа. Тэдэнэр бүгэдөөрэн бүхы совет арадай — хүнүүдэй түүхын шэнэ нэгэдэлэй түлөөлэгшэд болоно.

Депутадуудай дунда алдарта хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд зохихо һуурияа эзэлээ. Тэрэнэй түлөөлэгшэд 238 хүн. Национальностьнуудай Соведэй депутадуудай дунда 150 колхозник бии. Национальностьнуудай Соведтэ бүхы депутадуудай 51,7 процентнь хүдэлмэришэд болон колхозникүүд болоно гэхэ гү, али бүхы депутадуудай хахадһаа олониинь болоно. Национальностьнуудай Соведтэ совет интеллигенциин элитэ түлөөлэгшэд һунгагдаа.

Депутадуудай дунда предприятинуудай, ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, арадай ажахын олон янзын һалбаринуудай түлөөлэгшэд бии. Национальностьнуудай Соведэй депутадуудаар совет органуудай 117 хүдэлмэрилэгшэд, партийна, профсоюзай, комсомолой 108 хүдэлмэрилэгшэд, сэрэгэй 22 алба хэгшэд һунгагдаа. 638 депутат гэхэ гү, али депутадуудай 85 процентһээ олониинь дээдэ ба дунда эрдэмтэй.

Палатын бүридэлдэ 241 эхэнэр һунгагдаа гэхэ гү, али бүхы депутадуудай 32,1 процентнь болоно.

Национальностьнуудай Совет мэргэжэлэйнгээ талаар манай общественн нэгэдэл болон үеэ дамжаха ябадалые тодорхойлно. Эндэ ажабайдалай дүршэлөөр баян, мүн залуушуулайшье түлөөлэгшэд бии. Коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлые палатын бүридэл элитээр тодорхойлно. 534 депутат КПСС-эй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд. 216 депутат — партийнабэшэ хүнүүд. тэдэнэй 89 хүн — ВЛКСМ-эй гэшүүд.

Национальностьнуудай Соведэй мүнөөнэй бүридэл горитойхоноор шэнэлэгдээ. Палатын 461 депутат гэхэ гү, али 61,5 процентнь СССР-эй урдын зарлалай Верховно Соведтэ депутадуудаар һунгагдаагүй юм.

Национальностьнуудай Соведэй 691 депутат СССР-эй, орден, медальнуудаар шагнагданхай. 15 депутат Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ, 116 депутат Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, 71 депутат Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудай лауреадууд болоно.

Национальностьнуудай Соведэй имнэ бүридэл гүрэнэй, ажахын, социально-соёлой байгуулалтын асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ, Коммунис партиин политикые Совет конституциин эрилтын ёһоор, депутадуудай дүрим тухай хуулиин ёһоор, арадай үндэр этигэл найдабариин эрилтын ёһоор шууд сэхээр бэелүүлхэ арга боломжо олгоно, гээд элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Мандатна комисси СССР-эй Конституциин 50-дахи статьягай үндэһөөр Национальностиин Соведтэ һунгагдаһан депутат бүхэнэй эрхэ түлөөлэлгэ шалгаа. Национальностьнуудай Соведтэ Депутадуудые һунгаха һунгалта һунгуулиин бүхы округуудта зүбөөр, СССР-эй Конституциин, СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Дүримэй үндэһөөр, эдээнтэй бүрин зохилдуулагдан үнгэргэгдөө гэжэ комисси тогтообо.

Тиимэһээ Национальностьнуудай Соведэй бүхы 750 депутадай эрхэ түлөөлэлгые мэдэрхэ тухай дурадхал Мандатна комисси оруулаа.

Мандатна комиссиин элидхэл тушаа имнэ тогтоол абтаба:

«Мандатна комиссиин элидхэл шагнаад. Национальностьнуудай Совет ингэжэ тогтообо:

Совет Социалис Республиканuудай Союзай Конституциин табидахи статьягай үндэһөөр, Мандатна комиссиин дурадхалтай зохилдуулан, Национальностьнуудай Соведтэ 1974 оной июниин 16-да һунгуулиин бүхы округуудта һунгагдаһан 750 депутадай эрхэ түлөөлэлгые мэдэрхэ».

Һүүлээрнь зүбшэн хэлсэхэ удаадахи асуудал — СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудые эмхидхэн байгуулха асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Имнэ комиссинууд һунгагдаа:

хуули һанамжалан дурадхаха комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — И. Г. Кэбин.

Түсэблэлгын ба бюджетнэ комисси 45 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — Н. И. Масленников.

Гадаадын хэрэгүүдэй комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — Б. Н. Пономарёв.

Залуушуулай хэрэг эрхилхэ комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — А. Аскаров.

Промышленностиин комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — К. К. Кайрис.

Транспортын, хэлхээ холбооной комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — Г. А. Мартиросян.

Барилгын, барилгын материалнуудай промышленностиин комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — А. М. Калашников.

Хүдөө ажахын комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — В. А. Карлов.

Арадай хэрэглэлэй эд бараанай комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — А. А. Смирнов.

Элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — В. Д. Тимаков.

Арадай гэгээрэл, наука болон соёл культурын комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — П. Н. Федосеев.

Худалдаа наймаанай ажаһуудал хангалгын, комму-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Республикын ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

Партиин областной комитет, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхээ холбооной, худалдаа наймаанай болон арад зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй хоёрдохи кварталай дүнгүүдые һаяхан хаража үзөөд, мүрысөөндэ шалгарагшадые элирүүлһэн тогтоол батала абаа.

Энэ тогтоолой ёһоор нэгэдэхи һуури эзэлһэн имнэ коллективүүд дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн, республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ:

«Электромашина» завод. Продукци худалдаха түсэбөө 102,8 процент, олзо доход оруулха түсэбөө 103,4 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 103,7 процент дүүргээ.

Бага-Холбоолжоной уурхай. Продукци худалдаха түсэбөө 105,9 процент, шулуу нүүрһэ малтан абаха даабаряа 118,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 109 процент ба олзо доход оруулха түсэбөө 126,4 процент дүүргэһэн.

Улаан-Үдын дулаа үгэдэг сеть. Халуун уурал, уһа дамжуулан үгэхэ түсэбөө 100 процент дүүргэжэ, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, үйлэдбэриингөө ургалтые 127 процентдэ хүргэһэн, мүн 2,2 мянган түхэригэй алмалта хээ.

Геологиин 130-дахи парти. Даабаряа 107,7 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 108,2 процент дүүргэһэн, үрэмдэлгэ хэхэ тоосоото даабаряа 0,2 процент үлүүлэн дүүргээ.

«Забайкаллес» комбинадай **Сэлэнгын модоной бааза** продукци худалдаха түсэбөө 126,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 105,5 процент дүүргээ.

Улаан-Үдын локомотивна депо. Ашаа шэрэхэ даабаряа 111,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 107,7 процент дүүргэһэн, ашаа шэрэлгын өөрын үные 4,8 процентээр хямдаруулһан байна.

Буряадай транспортна управлениин ашаанай 1-дэхи предприяти. Ашаа шэрэхэ түсэбөө 110 процент дүүргэһэн, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада ажалай бүтээсые 8,8 процентээр үлүүлһэн, ашаа шэрэлгын өөрын үные 17,3 процентээр хямдаруулаа.

Хэлхээ холбооной **Зэдын районно узел.** Олзо доход оруулха даабаряа 105,2 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 108,4 процент дүүргээ.

Захааминай пивын завод. Энэ коллектив продукци худалдаха түсэбөө 102,9 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 102,4 процент, олзо доход оруулха түсэбөө 107,7 процент дүүргээ.

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика. Продукци худалдаха түсэбөө 103,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 100 процент дүүргэжэ, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 12,4 процент ехээр олзо оруулһан.

«Востсибтрансстрой» трестын **№ 397-дохи барилга-хабсаралгын поезд.** Түсэбөө 100,6 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 100,3 процент дүүргэлэн байна.

Тимлюйн цементын завод. Энэ коллектив продукци худалдаха түсэбөө 100,6 процент, цемент үйлэдбэрилхэ угтамжынгаа түсэб 101,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 101 процент дүүргээ.

«Воссибгипроселхозстрой» институдай **Буряадай филиал.** Проект зохёохо хүдэлмэриин түсэб 100,4 процент дүүргээ.

Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой коммунальна ажахын управлениин **оньһожоруулагдаһан прачечна.** Хубсаһа угааха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабаряа 100,3 процент, олзо доход оруулха түсэбөө 106,2 процент дүүргэһэн.

Улаан-Үдын горбыткомбинат ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха түсэбөө 107,6 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 110,3 процент, олзо доход оруулха түсэбөө 127,5 процент дүүргэһэн.

Кабанскын райпо. Эд бараанай эрьесын түсэбые 107 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 115,3 процент, олзо доход оруулгаяа 119 процент дүүргээ.

Түнхэнэй ой модоной ажахы. Продукци худалдаха түсэбөө 101 процент, ой модо харууһалха ба санитарна харууһа хэхэ даабаряа 125 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгые 102 процент дүүргээ.

«Сельхозтехникын» **Улаан-Үдын районно нэгэдэл.** Продукци худалдаха түсэбөө 115 процент, тракторнуудые заһабарилгые 105 процент дүүргээ.

Малай байранууд бодхоогдоно

Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой барилгашад малай байрануудые шэнээр барижа бодхоохоһоо гадна, хуушануудые һэлбэн заһабарилха талаар ехэ ажал хэнэ.

Дарма Насымович Аримёновой даадаг барилгашадай бригада энэ жэлэй туршада олон барилга бодхооһон байна. Эдэнэрэй хүсөөр Хуурай-Һубаг гэжэ газарта 100 толгой гахайн байра бодхоогдоо. Мүн эндэ эхэ гахайнуудай түрэхэ олон таһалгануудтай тусхай байра баригдана.

— Эхэ гахайнуудай байрые октябрь һарада дүүргэхэ зорилготойбди, — гэжэ барилгашадай бригадые даагша Д. Н. Аримёнов мэдүүлнэ.

Барилгашад Хуурай-Һубаг гэжэ газарта барилга хэхынгээ урда тээ хабартаа ондоо яаралтай даабаринуудые дүүргээ.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Л. И. БРЕЖНЕВ ИТАЛИИН ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТР А. МОРОТОЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэһэн Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Моротой июлиин 25-да Кремль соо уулзаба.

Л. И. Брежнев, А. Моро хоёр нүхэсэлэй ёһоной, халуун хөөрэлдөө.

Хоёр талын харилсаанда хабаатай асуудалнуудаар һанал бодолнуудаа мэдэлсэн зүбшэлхэдөө, элдэб асуудалнуудаар СССР Итали хоёрой хоорондын харилсаа холбооё саашадань улам үргэдхэхэ хараа бодолтой байһанаа лаблан баталба. Уласхоорондын зарим асуудалнууд, тэрэ тоодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зорилготой нийтэ европын зүблөөндэ хабаатай асуудал мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

А. Моро Италиин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. Руморой бэшэгые Л. И. Брежневтэ дамжуулба. Италида албанай хэрэгээр ошохыень КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарине урьһан уряал тэрэ бэшэг дотор дабтагданхай. Энэ уряал баяртайгаар зүбшөөгдэн абтаһан байна. Албанай хэрэгээр ошолго тухай асуудал хожом тодорхойлогдохо.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Советскэ Союзһаа Италида байдаг элшэн сайд Н. С. Рыжов, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. И. Блатов, Италиһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд П. Винчи, Италиин МИД-эй департаментын директор Ч. Гваццерони гэгшэд хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

(ТАСС).

ФОТО РЕПОРТАЖ

НЭГЭШЬЕ ГЭЭЛТЭГҮЙГӨӨР АБТАНА

Хэнэйшье мэдэһээр, хэээрэй ногоо сабшаад, хатаажа хуряахадаа, тусхай пресс-подборщик машинаар баалыень суглуулан, нэгэ мүһөн багсалан уяжа, тэбхэрмэйхэр тюк болгоходо үбһэн гээгдэдэггүй, зөөхэ, хадагалхадашье таарамжатай байдаг.

Энээниие хараада абан, Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхоз байгша ондо ехэнхи үбһөө тюк болгон хуряаха зорилготой. Мүнөө тус ажахын нэгэдэхи отделениин нэгэ звеногойхид Сэлэнгэ мүрэнэй арал дээрэ хүдэлжэ байна. Эндэ наһатай, залуушье хүнүүд зэргэ хүдэлнэ. Зариманиинь тракторай косилкаар ногоо сабшана, нүгөөдүүлынь үбһөө тармана, баал болгоһон үбһыень пресс-подборщик нэрэһэн агрегат суглуулан, тюк болгоно. Тэрэнэйнь хойноһоо тэргэтэй тракторнай, автомашинатай хэдэн хүнүүд ябаад, тюгуудые суглуулан ашажа, малай байранууд тээшэ зөөнэ. Эдэ бүхы ажалые звеное даагша Ф. Н. Михалев хүтэлбэрилэн эмхидхэдэг. Эндэ хүдэлэгшэдэй дундаһаа бэрхэ трактористнар Д. П. Степанов, В. К. Пыкин гэгшэдые онсо тэмдэглэмээр.

Тус звено даажа абаһан 420 гектар сабшалан дээрэһээ 8532 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй.

— Энэ газарайнгаа 24 гектар болдог дошо болоһон, бургааһа шугын забһараар гар хажуураар сабшаабди. Мүн 40 гектар сабшалангай ногоон тракторай косилкаар сабшагдаад, тэндэһээ 500 гаран центнер үбһэниинь тюк болгогдоо, — гэжэ звеное даагша нүхэр Михалев хэлэнэ.

Иигэжэ тэдэнэр ургаһан ногоогоо заахашье гээнгүй сэбэрээр, һайн шанартайгаар хуряажа абахын түлөө оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Звеное даагша Ф. Михалев. 2. Үбһэ сабшалга. 3. Пресс-подборщигоор үбһэн иигэжэ тюк болгогдоно.

К. ГАБАЕВАЙ фототекст.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Н. ФИЛОНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын хүдөө ажахын, партийна болон совет органуудта удаан саг соо һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө Баргажанай аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Филонов** Владимир Николаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото.
Соведүүдэй байшан.
1974 оной июлиин 26.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. А. ВИЛЯГЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, прокуратура болон милициин органуудта удаан саг соо ашаа үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө Улаан-Үдэ станциин милициин линейнэ таһагай начальник нүхэр **Виляк** Илья Ананьевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
1974 оной июлиин 26.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Г. ГОЛИКОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Локомотив-вагон заһабарилгын заводто удаан саг соо һайнаар хүдэлһэнэйнь, ниитын эдэбхитэй ажал ябуулһанайнь түлөө Улаан-Үдын Ленинэй ордента локомотив-вагон заһабарилгын заводой юридическэ бюрогой начальник **Голикова** Валентина Григорьевнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1974 оной июлиин 26.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР П. И. ЗЕЛЕНОВСКИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, «Бурятэнерго» гэжэ районно элшэ хүсэнэй управлениин системэдэ удаан саг соо ашаа ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө Улаан-Үдын городской электрын сетьнүүдэй директор нүхэр **Зеленовский** Петр Ивановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1974 оной июлиин 26.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ГҮРЭН ТҮРЫН УДХА ШАНАРТАЙ ХЭРЭГ

Манай партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумүүдэй (1972, 1973 онууд) тогтоолнууд соо социалис зөөри сахин хамгаалха, алмаха тухай, энэ хэрэгэй гүрэн түрын удха шанартай байһан тухай эли тодоор бэшээтэй.

Энэ хэрэгтэ манай партийна организацинууд хэр анхаралаа хандуулһа гээшэб?

Манай районой ажалшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, «Бага гаргашатайгаар эрхим һайн шанартай продукци ехээр үтэхэ» гэһэн зорилготойгоор ажаллажа байна.

Түүхэй эд, материал, зайн гал гэхэ мэтые гамтайгаар хэрэглэхэ, алмаха гээшэмнай манай предприятинуудай хүдэлмэришэдэй ехэ уялгануудай нэгэн болоно бшуу. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын «Электромашина» заводто материал алмаха, гамтайгаар, ашагтайгаар хэрэглэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Заводой партийна бюро (секретаринь нүхэр Сучков) материал алмаһан цех, бригада, хүнүүдтэ шагнал үгэхэ тухай асуудалые онсолон хаража үзэһэн байха юм. Үйлэдбэриин арга боломжонуудые хайшан гэжэ хэрэглэхэ, материал яажа алмаха тухай дурадхал, һанамжанууд хүдэлмэришэдэй зүгһөө олоор ороно. Жэшээлхэдэ, 1973 ондо энэ завод дээрэ уралан наринжуулгын 239 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 171 мянган түхэриг алмаһан байха юм. Тиигэжэ уралан наринжуулагшадай дурадхалнуудай, шэнэ техникые ашаглаһанай ашаар энэ завод дээрэ 1973 ондо 150 тонно металл, 319 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэн алмагдаа. 1973 ондо алмагдаһан металлһаа 700 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгтөө.

Мүн Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой коммунистнууд металл, түүхэй эд, электрын элшэ хүсэ алмаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. 1973 ондо энэ завод дээрэ алмагдаһан 53 тонно металлһаа арад зоной үргэн хэрэглэмжын продукци бүтээгдэһэн байха юм. Үйлэдбэриин арга боломжонуудые һайнаар хэрэглэжэ, металл, электрын элшэ хүсэ алмаһан цех, бригада, хүдэлмэришэдтэ шагнал үгэхэ тухай гүрим эндэ тогтоогдонхой.

1973 ондо энэ завод дээрэ уралан наринжуулагшадай дурадхалнуудые үйлэдбэридэ хэрэглэһэнэй ашаар 48 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 20 тонно металл алмагдаа.

Хэды тиибэшье районой предприятинуудта нилээд олон ушарта үйлэдбэриингээ арга боломжо хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй, материал, түүхэй эд, электрын элшэ хүсэ алмаха талаар хүдэлмэри ёһо соогоо ябуулагданагүй. Партийна, профсоюзай, комсомолой зарим организацинууд, арадай хиналтын органууд энэ хэрэгтэ анхаралаа үшөөл багаар хандуулна гээшэ ха.

Улаан-Үдын валенка дарадаг фабрикынхид 1973 ондо 25,9 тонно ноохо үлүү гаргашалһан байна. Энэнь 125 мянган түхэригэй болохо юм. Тиихэдэ байгша оной нэгэдэхи квартал соо 42 мянган түхэригэй 8,5 тонно ноохо үлүү гаргашалба. Эдэ үлүү гаргашалагдаһан бүхы ноохонһоо 12 мянган паар гутал хэжэ болохоор ха юм. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, ноохо хадагалдаг складууд ехэ муугаар түхеэрэгдэнхэй байба ха юм. Мүн олон тонно ноохон миин талада, һарабшагүй газарта хадагалагдана гэжэ шалгалта элирүүлээ һэн. Фабрикын партийна организаци (секретаринь нүхэр Белых), арадай хиналтын бүлэг (түрүүлэгшэнь нүхэр Крапивин) энэ хэрэгые, энэ алдууе шалгаагүй, хэмжээ абаагүй, энэ асуудал зүбшэжэ хэлсээгүй байха юм.

Мүн Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ заводто (директорынь нүхэр Шангин, партийна организацинь секретарь нүхэр Елисеев) 1973 ондо 3245 түхэригэй материал үлүү гаргашалаа. Арадай хиналтын комитедэй шалгажа үзэхэдэ, материалнуудые, элдэб бодосуудые хадагалха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаггүй байба.

1973 оной декабриин 26-да энэ заводой адресаар нэгэ вагон эмаль ерэһэн байгаа. Энэ ашаан 1974 оной январиин 15 болотор буулгагдаагүй үлэшоо. Хүйтэн жабарта хүрэшэһэн ашаае хоёр дахин халааха ажал гараа һэн.

Эдэ дутуу дунданuудые усадхаха тушаа партийна организацинууд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ямар хэмжээ ябуулга абана гээшэб? Сэхыень хэлэхэдэ, халаглан гэмшэмээр байна: дутуу дунданууд үшөөл ушарһаар.

Электрын элшэ хүсэ алмаха гээшэмнай мүн лэ ехэ удха шанартай. Үйлэдбэриин үргэдэн хүгжэхэ бүри электрын элшэ хүсэн, түлишэ, уһан бүри ехээр хэрэглэгдэнэ гэжэ бултанда мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, 1973 ондо районой промышленна предприятинуud урда жэлэйхидэ орходоо нэгэ миллион киловатт-час үлүү электрын элшэ хүсэ гаргашалаа.

Электрын элшэ хүсэ гамтайгаар хэрэглэхэ, алмаха талаар яһала ехэ оролдолго, хүдэлмэри хэгдээ. Тиибэшье олохон предприятинууд электрын элшэ хүсэ үлүүсэ гаргашална.

Кировэй нэрэмжэтэ заводойхид юһэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй туршада уридшалан түсэблэгдэһэн тусхай нормоһоо үлүү нэгэ миллионһоо дээшэ киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргашалаа. Мүн үнгэрһэн жэлдэ шэлэй заводойхид, валенка дарадаг фабрикынхид электрын элшэ хүсэ үлүүсэ гаргашалһан байна.

Социалис зөөрие сахин хамгаалха тухай асуудалда партийна организацинуудай анхаралые саг үргэлжэ хандуулжа байха шухала. Энэ талаар манай партийна организацинууд ойлгууламжын хүдэлмэри яһала ябуулдаг ааб даа. Хэды тиибэшье арадай нангин зөөридэ хайра гамгүйгөөр хандаха, тэрээнине үрихэ, хулгайлха ушарнууд үшөөл дайралдаһаар.

Оёдолой «Байгал» нэгэдэлдэ, шэлэй, архиин заводуудта, авиапредприятида социалис зөөри хулгайлһан, гүрэнэй мүнгэ үриһэн ушарнууд гараа һэн. Энээн тухай олон зүблөөн, суглаанууд дээгүүр һайса хэлсээ һэмди.

Нимэ ушарнууд хаанаһаа унгитайб? Нэн түрүүн, кадрнуудые шэлэн табиха, хүмүүжүүлэн һургаха партийна ёһо гурим бүдүүлигээр эбдэгдэнэ. Олонхи ушарта предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хиналта, шалгалтада халирхайгаар хандана.

Дайралдаһан лэ хүнүүдые ажалда абадаг ушар эндэ ехэл һаалта хэнэ. Мүртэй мэргэжэлгүй, урда тээнь хаанашье хүдэлһэниинь мэдэгдэхэгүй хүнүүдтэ гүрэнэй зөөри, мүнгэн найдагдана.

Автотранспортна нэгэдэхи предприятида ямар ушар болооб? Главна бухгалтер Назина түрүүтэй бүлэг хулгайшад эндэ сугларaад, худал документнүүдые бэлдэжэ, 4,5 мянган түхэриг үбэршэлһэн байна. Тиихэдэ Улаан-Үдэ хотын авиапредприятиин, горагентствын кассирнууд Вахромеева, Третьякова, Бельская гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ кассаһаа 3 мянган үлүүтэй түхэриг мүнгэ хулуугаа. Горагентствын начальник байһан коммунист М. С. Хмелевагай талаһаа эндэ хиналта, шалгалта ехэ һула байгаа гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

Улаан-Үдын архиин заводто архи хулгайлха ушар дан түргэдэшоо бэлэй. Тракторист Шухонов гэгшэ тракрай тэргын доро түхеэрэгдэһэн нюуса хайрсаг соо 21 шэл архи хээд, гаража ябатараа баригдаа.

Энэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо тус заводой аяар арбан хүн сүүдлүүлһэн байна. Энэ баримта юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, завод дээрэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехэ һулаар табигданхай болоно. Эндэхи партийна организаци энэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулаагүй гэжэ сэхэ хэлэмээр. Гүрэнэй зөөрие сахин хамгаалха, хулгайшадһаа һэргылхэ тухай асуудал партийна суглаан дээрэ нэгэшье дахин зүбшэн хэлсэгдээгүй. Эндэхи партийна организаци профсоюзай эмхиие ёһоор хүтэлбэрилнэгүй. Нүхэдэй сүүд хүдэлнэгүй шахуу.

Арадай хиналтын бүлэгүүдтэ коммунистнуудые табижа, тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэг манай партийна организацинуудай гол уялгануудай нэгэн болоно бшуу. Илангаяа материальна баялиг, зөөри элбэгтэй предприятинуудай партийна организацинууд энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй.

Гүрэнэй автомашинануудые үмсынгөө, хубиин хэрэгтэ хэрэглэхэ ушарнууд үшөөл үзэгдэһөөр. Жэшээлхэдэ, һаяхан ГАИ-ин хүдэлмэрилэгшэд хэдэн үдэрэй туршада шалгалта хэхэдээ, гүрэнэй машина хубиин хэрэгтэ хэрэглэһэн 78 ушарнуудые элирүүлээ.

Манай районой арадай хиналтын органууд милици болон прокуратурын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта хүдэлжэ, арадай зөөри хулгайлагшадтай эрид шангаар тэмсэхэ зэргэтэй.

Баригдажа, заһабарилагдажа байһан гэрнүүдһээ элдэб материал, шэрэ, шэд, цемент гэхэ мэтые хулгайлха ушар дайралдана. «Сибиряк», «Дружба», «Весна» гэһэн саадуудай дэргэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй хоёрхон үдэрэй туршада гүрэнэй 51 машина баригдаһан байна. Тэдэнэй 43-дань барилгын хомор материалнуудые ашанхай байгаа. Тиигээд тэрэ материалнуудта ямаршье документ байгаагүй. Эдэ юумэн хаанаһаа асарагдааб? Хэнэйшье мэдэһөөр, городой барилгануудһаа эдэ материалнууд асарагдаа ааб даа.

Худалдаа наймаанай организацинуудтахи социалис зөөри, гүрэнэй мүнгэ сахин хамгаалха хэрэг үшөөл бирагүйгөөр табигданхай. Гансахан 1973 оной туршада тэндэ 85,2 мянган түхэриг хулгайда ороһон байна бшуу. Жэшээлбэл, Улаан-Үдын горпромторгын 53-дахи магазинай киоскын наймаалагша Чекалова гэгшэ дан хэтэржэ, 2 мянган түхэриг богонихон болзорой туршада үбэршэлөө.

Арадай хиналтын органуудта анхарал ехээр хандуулха тухай районой партийна организацинуудта дахин дахин һануулха хэрэгтэй. Һанаад үзэе. Арадай хиналтын бүлэг болон постнуудта түрүү хүдэлмэришэд, инженер, техникүүд хүдэлнэ. Тэдэнэй тоо аяар 3220 болоно. Тэдэнэй 1100-ниинь коммунистнууд болон комсомолшууд. Энэмнай айхабтар, ехэ хүсэн. Тиимэһээ партийна организацинууд эдэнэй эдэбхи, үүсхэлдэ тулгалжа, арадай зөөрие шодэнэй сэсэгы мэтээр хамгаалан сахиха зэргэтэй бшуу.

Олохон предприятинууд дээрэ арадай хиналтын бүлэгүүд ёһоор хүдэлнэгүй. Энэмнай партийна организацинуудай ехэ алдуу, хүдэлмэриинь ехэ дутуу дунда болоно. Улаан-Үдын архиин, пивын заводуудта, валенка дарадаг фабрикада, почтамтда, горпищеторг болон бусадта арадай хиналтын бүлэгүүд ехэ муу хүдэлнэ.

Үнэтэ материал, электрын элшэ хүсэ алмаха, социалис зөөри сахин хамгаалха тухай асуудал 1973 ондо оройдоол партийна табан организацинуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Энэмнай тон бага.

Хүдэлмэришэн, халаан, бригада, участок, цех бүхэн материал, электрын элшэ хүсэ, түлишэ, уһа алмахын түлөө тэмсэхэ зэргэтэй. Энэ хэрэгые предприятинуудай партийна организацинууд шадамараар хүтэлбэрилжэ, социалис зөөрие шодэнэй сэсэгы мэтээр сахин хамгаалгые улам һайжаруулхын түлөө тэмсэхэ нангин уялгатай болоно.

С. БУЛДАЕВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь.

УЛААН-ҮДЫН ... мотивна депогой ... мэришэд хахад жэ... гээ даабари уриди... дүүргээ. Депогой ... троаппаратна цехэй ... сарь, коммунист В... мир Владимирович ... вицкий бүтээсэ ех... гээр ажаллажа. ... замшадай бүхэсо... үдэрые угтажа ба... Нүхэр Новицкий ха... бүхэнэйнгөө даабари ... 140 процент дүүргэ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... Новицкий ажалдаа.

А. МАНТАЕВ

Василий Кириллович Федосеевэй даадаг комплексно горно-транспортна бригада Ехэ-Холбоолжоной шулуу нүүрһэ малтан абаха уурхайн барилга дээрэ ажаллаха зуураа, һара соо 241 мянган кубометр газар малтадаг болоо. Иимэ бүтээсэ орон доторхи шулуу нүүрһэнэй предприятинуудта түйлагдаһан эгээл ехэ бүтээсэнүүдэй нэгэн болохо юм.

АМЖАЛТЫН ЗАМ

Бидэнэр эгээл ехэ бүтээсэ түйлаха гэжэ тусхай бэлэдхэл хээгүйбди,— гэжэ бригадые даагша, экскаваторай машинист Василий Кириллович Федосеев яаралгүйгөөр хөөрэнэ. Орон доторoo бүтээгдэдэг эгээл шэнэ, эгээл ехэ бүтээсэтэй техникэ мэдэлдээ абаа хадаа, тэрэнээ зүбөөр, һайнаар ашаглаха, эршэмтэй шангаар ажаллаха ёһотой байһанаа бригадымнай гэшүүн бүхэн мэдэрээ.

Бригадирай хэлэгшэ тон зүб. Экскаваторай дүрбэн машинист, тэдэнэй туһалагшад ЭКГ-8 «И» гэһэн бүтээсэ ехэтэй экскаватор өөһэдөө хабсарһан юм. Хабсарһанай һүүлээр ооһэдоо жолоодон ябуулжа, барилгын талмайда хүргөө. 1973 оной ноябрь соо энэ экскаватораар түрүүшын хэдэн кубометр шорой малтан гарһанаа бригадын гэшүүд элеэр һанана. Тиигэжэ энэ бригада уурхайн гол барилгын газар малталгын хүдэлмэри эхилһэн байгаа.

Ажалдань түрүүшээр элдэб бэрхэшээл тохёолдоо. Участогай хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэһэн байгаа. Түрүүшын һарада машинистнүүдэй бригадын оройдоол 40 мянган кубометр газар малтаһаниинь гайхалтай бэшэ. Экскаваторынь шэнэ түхэлэй байжа, мүн лэ ехэ бэрхэшээл тохёолдуулаа. Урдань эндэ имэ машина хэрэглэгдээгүй, тэрэнэй онһо нюуса хэншье һайнаар мэдэхэгүй байгаа ха юм.

Машинистнүүд ондоо түхэлэй экскаватор жолоодожо, яһала дүршэһэн байбашье, шэнэ энэ техникэ мэдэлдээ абаха гэжэ яһала оролдоо. Хуушанай экскаваторай шанагаһаа хоёр дахин ехэ шорой малтан гаргаха шанагатай машина жолоодохонь бэлэн бэшэ байшаба. Экскаватор булад шүдэнүүдээрээ нэгэ доро ехэ газар малтан гаргажа, найман кубометр шорой шанагаараа удхан абаха шадалтай юм. Тэрэниие энэ хүсэндэнь хүргэхөөр хүдэлгэхэнь гайтай байгаа.

— Бидэнэр бэе бэедээ туһалалсан ажаллаабди. Дүй дүршэлөө ходо халан абалсажа байгаабди. Орёо оньһон энэ механизмые нарин нягтаар шудалха, хүсэд мэдэлдээ абаха, мүн һайнаар харууһалха гэжэ анхараабди,— гэжэ бригадир хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Хүсэ ехэтэй техникэ зүбөөр ашаглахын тула ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэй болобо. Тиигэжэ энэ жэлэй январь һарада Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэнэй предприятинуудта ажалай шэнэ эмхидхэл—комплексно горно-транспортна бригада байгуулагдаһан юм. ЭКГ-8 «И» түхэлэй экскаватор, 27 тонныһ ашаа шэрэхэ шадалтай 15 «БелАЗ»-ууд, хоёр бульдозер бригадын мэдэлдэ үгтэнхэй. Бригада 60 хүдэлмэришэдһөө бүридэнэ.

Комплексно горно-транспортна бригадын ямар бүридэлтэй байхань үшөө хүсэд һайнаар тодорхойлогдоогүй. Харин ажалай энэ эмхидхэлэй булюу һайн байһаниинь түрүүшын үдэрнүүдһээ элирээ. Шулуу нүүрһэ нээмэл аргаар малтан абаха үйлэдбэридэ имэ бригаданууд ехэ ашатуһатай болоно гэжэ түрүүшын дүй дүршэл гэршэлэн харуулна.

Бригада эмхидхэгдэһэн һараһаа хойшо үйлэдбэриингөө даабари һайнаар дүүргэнэ. Январь һарада 160 мянган кубометр газар малтагдаа. Февраль соо экскаваторай нэгэ механизм эбдэржэ, бүтээсэнь бага зэргэ доошолжо, 130 мянган кубометр болоһон байна. Март һарада 230 мянган кубометр газар малтагдаа. Бригада ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлхэ гэһэн зорилгодоо хүрэжэ, апрель соо 241 мянган кубометр газар малтаһан байна. Энэнь ороноймнай шулуу нүүрһэнэй предприятинуудта түйлагдаһан эгээл ехэ бүтээсэ болохо юм. Энээнһээ урда «Экибастузуголь» комбинадай бригада һарадаа 228 мянган кубометр газар малтажа, ехэ бүтээсэ түйлаһан байгаа.

Василий Кириллович Федосеевэй даадаг бригада энэ бүтээсэеэ доошонь оруулангүй, амжалтаяа дабтан ажаллаха хүсэлэнтэй. Тэрэнээ бэелүүлнэшье. Һүүлшын һаранuудта тэдэнэй бүтээсэ 215 мянган кубометрһээ доошо ороногүй.

Бригада ажалаа һайнаар эмхидхэнэ, халаан бүхэндэ жэгдээр ажаллана. Бүтээсэ ехэтэй техникэеэ зүбөөр ашаглажа, ехэ газар малтан абаха гэһэн зорилгоёо бэелүүлжэ байна. Бригадын гэшүүд экскаваторай, автомашина, бульдозерой техническэ харууһа һайнаар эмхидхэнхэй. Тиимэһээ техникэнь ходо бэлэн, һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ. Бригадын машинистнүүд техникэеэ узел узелаарнь шалгажа үзэдэг, жэжэ бужа заһабари хэдэг. Ямар халаанай машинистнүүд ямар үзел шалгаха, заһабарилхаяа һайн мэдэдэг. Халаан бүхэндэ нэгэ машинист туһалагшатаяа экскаватор жолоодон хүдэлгэнэ. Тиихэдээ машинын бүхы механизмуудай хэр хүдэлдэгынь хинан шалгана. Энээнһээ гадна, энэ халаанда даалгагдаһан узелые илангаяа наринаар шалгажа үзэнэ.

Галуута-Нуурай горнягууд экскаваторые узел узелаарнь даажа абаад, шалган заһабарилха дүй дүршэлые Черемховой горнягуудһаа халан абаа.

Комплексно горно-транспортна бригадые нүхэр Федосеев үйлэ... бүхы асуудалнуудые ... шиидхэдэг. Бүхы гэш... хамта амжалта түйлаха ... арга бэдэрэн хэрэглэжэ ... лэдбэриингөө арга бо... нуудые элирүүлнэ ... дэ үйлэдбэриин журам ... наар сахиха, хүдэлмэри... өөрынгөө уялга һайнаар ... гэхэ асуудалда бригад... анхаралаа табина. Мүн ... бэриин арга боломжо... элирүүлэн хэрэглээгүй ... ехэ бүтээсэ түйлагд... гэжэ тэрэ тон зүб ... Иимээр лэ бригадынгаа ... шүүдые хүмүүжүүлнэ.

Бригада арга болом... даа элирүүлжэ шадана. Экскаватор, машинаа... үргэлжэ, зүбөөр хару... туладаа техническэ ха... да байлгаха сагые ... Малтагдан гаргагдаһан ... зөөхын тула хэдэн авто... нын хэрэгтэй болохые ... тодорхойлдог. Тиимэһээ ... машина захигданагүй, ... ашаагүй хооһоор гүйлг... гүй. Хамтаараа зүбшэн... жэ, үйлэдбэриин ашаг ... дээшэлүүлхэ бусадшье ... далнуудые зүбөөр шии... болоо.

Нүхэр Федосеевэй б... уурхай соогоо түрүүлж... на. Табан жэлэй тодор... энэ жэлые габшагай ... тэмдэглэхэ гэжэ шиидэ... лай Улаан Тугай ... Григорий Семенович ... киин даадаг нүгөөдэ ... бригадые социалис мүр... дэ уриһан юм.

Энэ жэлдэ 1800 ... кубометр шорой малта... гаха даабари нүхэр ... сеевэй бригадада үг... Ажалаа һайнаар эмх... бүтээсэ ехэтэйгээр һар... хэндэ ажаллабал, үйлэ... энэ даабари дүүргэгдэх... бригадын гэшүүд һайн ... нэ. Тэдэнэр таба һарын ... шада жэлэй даабариин ... һаа үлүүе 960 мянган ... метр газар малтаа.

— Бидэнэр жэлэй т... декабриин 25-да дүүргэ... га абанхайбди. Харин ... уялгаяа хараалһан ... һоонь уридшалан дү... хүсэлэнтэйбди. — гэжэ ... лий Кириллович хөөрэн...

Тэдэнэй энэ хүсэлэ... лүүлхэ байһандань ... һэжэг түрэнэгүй.

И. МАЛЬЦ...
Гусиноозерск хото.

ХОДОДОО УРАГШАА

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Орьел-торьел шулуун хабсагайн хормой зубшаад, Хёлго гол хашарһатан, мэлмэрэн урдана.

Голой эрьеын пэгшэгэр ногоон намаа набшаһатай үшөөһэ, бургааһанай һүүлэртэ зөөлэхэн зүлгэ ногоон дээрэ нэгэ эхэнэр юуншье тухайб даа бодолгото болоһон янзатай һууна. Хажуудань угаагдаһан дун сагаан хүнэг, бидонгууд хабтагай дээгүүр һабхаргаатай байна. Тээ саанань, голой баруун бэеэр хуу нэгэ адлирхуу хуа зүһэтэй үнеэд һалхи һэбшээ һүрин бэлшэжэ ябанад. Халуун, һоно батаганаанда ядаһан үхэрнүүдэй һүүлээ шарбалдахадань ээлжээ эхигүй сайбалзана.

Энэмнай Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой Хаягай фермын эгээл үнинэй һаалишадай нэгэн Цыпилма Гармажаповна Шодоева гээшэ.

— Нүгөө нүхэдни үдэрэйнгөө һаам дүүргэһээр. Һүеэ шэрээд лэ тракторайнгаа тэргэдэ һуужа, тосхоноо ошоо даа. Би, юрэдөө, ялхитай харгыда нэшүүлхэеэ залхуураад, эндээ үлэшоо һэм. Эндэмнай ажалайнгаа забһарта амархада, ехэ аятай зохид газар юм,—гэжэ тэрэ энеэбхилэн хэлэнэ.

Хаяанай фермынхид зун болоходол үнеэдээ үдэр үдэшэ хоёрынь хээрэ, бэлшээри дээрэнь һаадаг юм. Тиихэдэнь мал үдэртөө хэды дахин хойно урагшаа туугдажа, бэлшэхэһээ һамшааглахагүй болоно бшуу. Илангаа халуун үдэрнүүдтэ үхэрнүүд ходо иишэ тиишэ туугдажа байбал, бүришье ёһоор бэлшэхэгүй ха юм. Малай мүртэй бэлшээгүй һаань, тэдэниие үдэрэй 3 дахин һаахадаашье, һү яагаад ехээр абахабши, аргагүй.

Эдэ бүгэдые Цыпилма Гармажаповна һайн мэдэхэ даа. Хори гаран жэлдэ энэл Хаяанайнгаа фермэдэ таһалгаряагүй хүдэлхэдөө, тэрэ үхэр малые хайшан гэжэ эдеэлүүлхэ, харууһалхада, тэдэнээ ашаг шэмэ ехэ абтадаг бэ гэжэ арбан хургандаал мэдэхэ, шадахашье болоһон хүн. Үбэлжэлгын үедэ фермэдэнь хахадшье үдэр малай тэжээлэй таһалдаа һаань, Цыпилма шууяа татадаг. «Илангаяа зундаа, хүхэ ногооной хаһада һаалиин мал адуулагшад Цыпилмаһаа гаһай яһала эдидэг дээ», — гэжэ нютагай нэгэ үбгэжөөлэй хэлэжэ байһые дуулаа һэм.

Нёдондо зунай тэн багта Цыпилма Гармажаповна ехэл сэдьхэлээ хүдэлһэн эбдүүсэһэн юумэ колхозой түрүүлэгшэ Н. Б. Юмсуновай кабинет соо орожо ерэбэ.

— Нимажап Будатарович, хэзээ үнеэднай һайнаар адуулагдадаг болохо юм? Хүхэ ногооной пэшэгэнэсэ гаража байһан мүнөө сагта һү ехээр һаагаагүй һаа, хэзээ һааха зомбибди. Адуулгашаднай саримандаа һүнинь үхэрнүүдээ адуулаабди гээд, хооһон буусада абаашажа хаагаад, өөһэдөө унташана, һайн бэлшээриненшье бэдэржэ адуулнагүй,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Теэд отделениингээ эрхилэгшэ, фермые даагшада энээн тухай хэлээ гүт?—гэжэ түрүүлэгшэ асууба.

— Хэлээ ааб даа. Шэхэнэйнь дүлии болотор хэлээб. Мүртэй хэмжээ абанагүй, тоожо үгэнэгүй. Иигэжэ байгаа һаа, һү һааха һара, кварталайнгаа түсэбые хайшан гээд дүүргэхэ зонбибди,—гэжэ Цыпилма хэлэбэ.

Гансахан өөрынгөө үнеэдэй һү шэмын доошолһондо тэрэ иигэжэ шууяа татажа байна бэшэ, харин бүхы фермынгэе түлөө һанаагаа табижа ябадагыень һайн мэдэхэ хадаа түрүүлэгшэнь һаалишанай гомдолдо ехэл ханалгатайгаар хандаа. Тиигэжэ удахагүй шанга хэмжээн абтажа, фермэдэ үнеэдэй һүниин бэлшээри һайнаар эмхидхэгдэдэг болоо бэлэй.

Би Цыпилма Гармажаповнас үнинэй танихаб. Эгээл арбан жэлэй саада тээ тэрээнтэй уулзахадам, нара һалхинда ябажа, нилээд хүрилһэн шарайтай, абаһаар харахадаа гуша — дүшэ наһатайеньшье тухайлхын аргагүй, шурбэһэлиг бэстэй, түргэн бушуу ябадалтай эхэнэр байгаа һэн. Тээсгэн эндэ ябахадаа, дахин тэрээнтэй уулзахадам, үнөөхил зангаараа, нюур шарайдань үлүү нэгэшье үршалаа үгы, наһатай болоһоной багаханшье тэмдэг харагдаагүй. Урда мэтэ сарюун солбон зандаа байба. Тэрэл арбан жэлэй саада тээхидэл адли, үнөөхи ажал, тухайгаа абаһаар сүлөөгүй хөөрэжэл һууғаа һэн. Шагнажа байхадаа, Цыпилмагай би һү ехээр һаанаби, түрүү ябанаби гэхыень нэгэтэшье дуулахагүйш. Ехэнхидээл дутуу дунда тухайгаа дурдаха, үшөөл ехэ һү һааха аад, биранагүйбди гэһэншүүгээр хэлэжэ һууха юм.

Цыпилма Шодоева хори гаран жэлдэ Хаяанай фермэдэ һаалишанаар хүдэлхэдөө хамтадаа хэды ехэ һү һаагаа гээшэб! Одоол тооложо барахаын аргагүй ёһотой даа. Жэл бүхэндэ тэрэ гансашье ажахы соогоо бэшэ, мүн бүхы аймаг дотороо социалис мүрысөөндэ түрүүшүүлэй зэргэдэ гарасалдаад лэ байдаг. Нёдондо бэрхэтэйхэн уларилтай жэл байгаашье һаань, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2257 килограмм һү һаагаа. Һүүлэй таба-зургаан жэлдэ үнеэн бүриһөө жэлдээ 2200 килограммһаа доошо һү һаажа үзөөгүй. Юрэдөө, абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргээд лэ байдаг.

— Мүнөө залуушуултай тэнсэжэ хүдэлхэнь бэрхэтэй болоо. Манай фермын һаалишад Екатерина Цыдыпова, Ванчигма Аюшеева гэгшэд намайгаа халтад гэхэдээл ахихаяа һанадаг болонхой. Теэд хайшан гэхэбши, ходо түрүү ябаха аргагүй, хүгшэржэ, хойшоо гарагдахань лэ ха юм, — гээд, тэрэ энеэбхилнэ.

Байгша оной үнгэрһэн 6 һарын дүнгөөр Цыпилма Шодоева жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1415 килограмм һү һаагаад, фермэ соогоо аймаг дотороо түрүү һаалишан Ванчигма Аюшеевада бага зэрэл ахигдаа.

Тээмэндэ зунай бэлшээридэ үхэрнүүдээ һаяхан гаргаад байхадаа, Хаяанай фермынхид суглаа хэжэ, хүхэ ногооной үедэ хэды шэнээн һү һааха тухайгаа хөөрэлдөө һэн. Тэндэ Цыпилма Шодоева, Ванчигма Аюшеева, Екатерина Цыдыпова, Лидия Тугутова гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, зунай бэлшээриин 4 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1000—1300 хүрэтэр килограмм һү һаахабди гэжэ социалис уялга абаа юм.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула мүнөө эндэхи һаалишад үдэр бүри оролдосо хэшээлээ шангадхан ажаллана.

М. НАМЖИЛОВ,

ЭРМЭЛЗЭЛ ЕХЭТЭЙ ҮБГЭЖӨӨЛ

Үглөө бүри һүхэ, хюрөө, бусад зэр зэмсэг бариһан үбгэжөөлэй үйлсөөр зүүлжээ шэглэн ябахань үсөөн бэшэ харагдадаг. Энэ хэн гээшэб гэхэдэ, Доржо Баранзаев гээшэ. Энэ үбгэжөөлые Тээгдэ тосхондо танихагүй хүн үгы юм. Пенсидэ гараһаар хэдэхэн жэл болобо. Гэбэшье үшөөл хүнгэн сарюун зандаа, ниитынгээ ажалда хабаадаһаар.

Тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэнэ. Мүнөө дарханай бригадада хүдэлхэ зуураа, олон гэрнүүдые Гэлэг, Гена, Иван хүбүүдтэйгээ хамта барижа байнхай юм. Хэһэн ажалынь хододоо һайн шанартай байдаг, ажалда үнэн сэхэ. Ажалдаа нарин нягтаар хандадаг ... зонойнгоо дунда хүндэтэй ... даг гээшэ. Юһэдэхи таба... лэй тодорхойлхы, дүр... жэлэй түсэбые дүүргэ... рэгтэ энэ үбгэжөөл ху... оруулха зорилготойгоор ажаллана.

Ц. ГОМБОДОРЖИ...
Хори.

«БЕРЕЗАНСКИИН» ТАРЯАЛАНГУУД ДЭЭРЭ

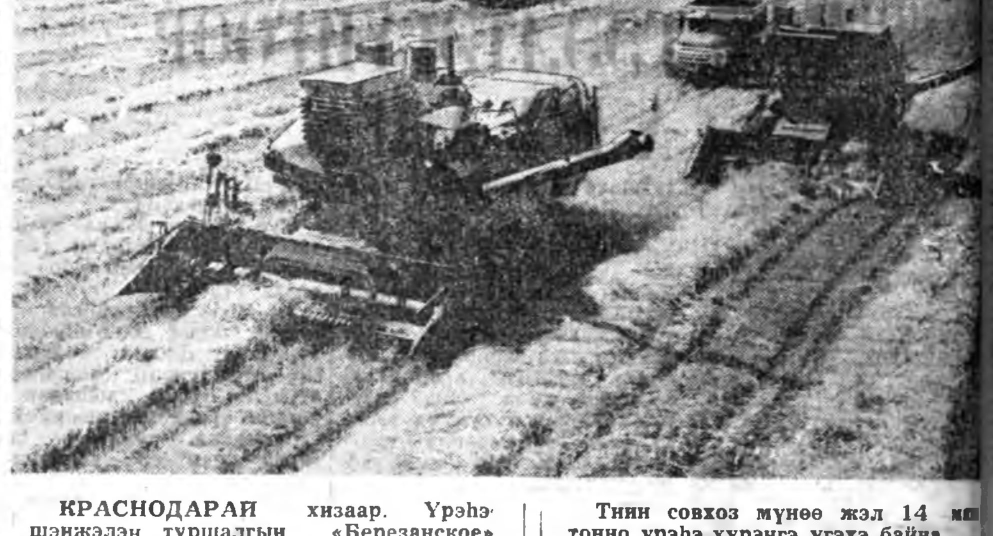

КРАСНОДАРАЙ хизаар. Үрэһэ шэнжэлэн туршалгын «Березанское» гэжэ ажахын намарай таряанай талмай 7 мянга гаран гектар эзэлдэг. Үндэр баян ургаса үгэдэг, дэлхэйн практикада үргэнөөр мэдээжэ болоһон намарай шэнисын эрхим һайн үрэһэ эндэ ургуулдаг. Энэ жэлдэ намар таригдаһан ешмээн гектарай 46—50 центнер ороохо үгэнэ.

Тиин совхоз мүнөө жэл 14 ... тонно үрэһэ хүрэнгэ үгэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: намарай тарян баалнуудые суглуулан сохилго. ... туурингүй, бороо хуратай сагай ул... техникэеэ шадамараар хэрэглэхэ механизаторнуудые баадхана. Ини... тэдэнэр таряанай эдеэшэһэнэй хэм... гээр нэгэ полиһоо нүгөө полидо оши... хуряана.

ТАСС-ай фотохрони...

СОВЕТ ДЕМОКРАТИИН ҺАЛБАРАН МАНДАЛГА

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

...ажахын комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **Т. Н. Осетров.**

Байгаали хамгаалха комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **Д. М. Грисов.**

Депутатууд, айлшад

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. М. Рябиковай наһа бараһанайнь дурасхаалые һуурињаа бодожо тэмдэглэбэ.

Энээгээр Национальностьнуудай Соведэй хоёрдохи заседани дүүрээ.

СОЮЗАЙ СОВЕДТЭ

Союзай Соведэй заседани ...рэй 12 часта Кремль соо, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай заседаниинуудай зал дотор нээгдэбэ.

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй Союзай Соведэй нэгэдэхи сесси депутат **П. П. Лобанов** нээжэ, үгэ хэлэһэндэ соносхоо.

Депутат **И. В. Капитонов** үгэ үгтэбэ. Эрхүүгэй һунгуулиин округһоо депутат **А. П. Шитиковые** Союзай Соведэй түрүүлэгшээр дахин һунгаха гэһэн дурадхал ...нуудай соведэй ...габаряар оруулба. Энэ дурадхалынь нэгэн һакалгаар абтаа.

А. П. Шитиков президиумдэ ошожо, палатын түрүүлэгшын һуури эзэлбэ. Союзай Соведэй түрүүлэгшээр һунгаһанайнь түлөө депутатуудта үнэн зүрхэнһөө баяр хүргөө. Таанадай этигэл найдабарида харюусахын тула, шухала бүхы юумэ хэхэб гэжэ депутат хэлэбэ.

Украинын ССР-эй Наукануудай академиин президент **Б. Е. Патон,** Белоруссиин ССР-эй Новогрудска районой Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гахайшан **А. Л. Дадчик,** Азербайджанай КП-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Г. А. Алиев,** Дунда Азиин түмэр замай Мара станциин депогой тепловозой машинист **А. Джумаев** палатын түрүүлэгшын орлогшоһоор бүгэдын дуугаар һунгагдаа.

Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй тус тусайнь ба хамтын заседаниинуудай зүблэхэ зүйл, асуудалнуудые хараха үзэхэ гурим баталагдаа.

Депутадууд Союзай Соведэй Мандатна комиссие 35 хүнһөө бүридүүлэн һунгаба. Комиссиин түрүүлэгшээр депутат **В. К. Месяц** (Казахай ССР) һунгагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүшын заседани энээгээр дүүрэбэ.

* * *

Союзай Соведэй хоёрдохи заседани 17 часта Кремль соо, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай заседаниинуудай зал дотор нээгдэбэ. Палатын түрүүлэгшэ **А. П. Шитиков** түрүүлэгшээр һуугаа.

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй Союзай соведтэ һунгагдаһан депутадуудай эрхэ түлөөлэлгэнүүдые шалгаһан дүнгүүд тухай Мандатна комиссиин түрүүлэгшэ депутат **В. К. Месяцэй** элидхэлые Союзай Совет сонособо.

Верховно Соведэй һунгалта Коммунис партияа, тэрэнэй **Центральна Комитедые** совет арадай нягтаар тойрон жагсанхай байһые элирхэйлэн харуулаа гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Бүхы һунгагшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалга, Москва хотын Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай үмэнэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн зориг бадаруулхы үгэ һунгуулиин бүхы ажал ябуулгада туйлай ехэ нүлөө үзүүлһэн байна.

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй дотоодын, гадаадын политикые, Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй угаа ехэ, аша үрэ түгэс ажал ябуулгые совет хүнүүдэй ехэтэ һайшаан дэмжэдэгыень СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын дүнгүүд элирхэйлэн харуулаа.

СССР-эй Конституциин, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ тухай дүримэй үндэһөөр һунгуулиин бүхы округуудта һунгалта болоһон байна гэжэ Мандатна комисси тодоруулба. Кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн бүхы хүнүүд олонхиин дуу абажа, депутадууд болон һунгагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй ба гэшүүндэ кандидадуудые, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнарай гүрэнэй засагай дээдын зургаанда бүгэдын дуугаар һунгагдаһыень Мандатна комисси баяртайгаар тэмдэглэнэ гэжэ элидхэл дотор хэлэгдэнэ. Эдэнэр үрэ ехэтэй ажал ябуулгаараа манай бүхы арад зоной үндэр нэрэ хүндэдэ, хизаарлашагүй ехэ этигэл найдабарида, сэдьхэлэй талархалда хүртөө. Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, совет интеллигенциин, Арми ба Флодой сэрэгшэдэй эрхим түрүү түлөөлэгшэд Союзай Соведэй депутадуудаар һунгагдаһан байна.

Союзай Соведтэ дүн хамта 260 хүдэлмэришэн гэхэ гү, али палатын бүридэлэй 33,1 процентнь. 121 колхозник гэхэ гү, али палатын бүридэлэй 15,8 процентнь һунгагдаа. Тиигэжэ манай обществын материальна баялигуудые өөһэдынгөө гараар бии болгодог хүдэлмэришэд, колхозникууд палатын хахад хубинь болоно.

СССР-эй Наукануудай академиин, союзна республикануудай наукануудай академинүүдэй, һалбаринуудай академинүүдэй 22 эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, дээдэ һургуулинуудай 7 ректор ба кафедрые даагшанар 12 багша ба врач, 15 уран зохёолшо ба зохёохы бусад хүдэлмэрилэгшэд Союзай Соведэй депутадуудай дунда бии. Совет зургаануудай 98 хүдэлмэрилэгшэ, Партийна, профсоюзай ба комсомолой 150 хүдэлмэрилэгшэ, Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой 34 сэрэгэй алба хаагша Союзай Соведэй депутадуудаар һунгагдаһан байна. Палатын депутадуудай 234-ниинь эхэнэр. Энэнь депутадуудай 30,5 процент болоно.

Союзай Соведэй депутадуудай 562-ынь — КПСС-эй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, 205-ниинь — партийнабэшэ хүнүүд. Депутадуудай эрдэм һургуули иимэ тоонуудаар харуулагдана: депутадуудай 417-ниинь гэхэ гү, али 54,4 процентнь дээдэ ба дүүрэнбэшэ дээдэ һургуулитай, 345-ниинь гэхэ гү, али 45 процентнь дунда, дүүрэн бэшэ дунда һургуулитай.

Союзай Соведтэ һунгагдаһан депутадууд 41 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд юм.

Союзай Соведэй 720 гаран депутат СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагданхай, 16 хүн — Советскэ Союзай Геройн, 161 хүн Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. 73 депутат Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудай лауреадууд юм.

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадуудай бүридэл нилээд хубилһан байна гэжэ В. К. Месяц мэдээсэбэ. 407 хүниинь гү, али 53.1 процентнь СССР-эй үнгэрэгшэ зарлалай Верховно Соведэй депутадууд байгаагүй.

Дээрэ дурдагдаһан депутадуудай бүридэл арад зоной, Совет Конституциин, депутадуудай эрхэ тухай хуулиин этигэл найдабарие харюулжа, гүрэнэй байгуулалтын, ороной экономико ба соёл хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбөөр, һайнаар шиидхэхэ, Коммунис партиин политикые бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга Союзай Соведтэ олгохо байха гээд элидхэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Мандатна комиссиин элидхэл тушаа иимэ тогтоол баталагдан абтаба:

«Мандатна комиссиин элидхэлые соносоод, Союзай Совет иигэжэ тогтообо:

СССР-эй Конституциин 50-дахи статьягай үндэһөөр, мандатна комиссиин зуур-шалгатай зохилдуулан, 1974 оной июниин 16-да һунгуулиин бүхы округуудаар һунгагдаһан Союзай Соведэй 767 депутадай эрхэ түлөөлэлгые мэдэрхэ».

Һүүлээрнь зүблэхэ зүйлэй удаадахи асуудал — СССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудые эмхидхэн байгуулха тухай асуудал депутадууд хаража үзөө. Иимэ комиссинууд һунгагдаба:

Хуули һанамжалан дурадхаха комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **И. В. Капитонов.**

Түсэблэлгын — бюджетнэ комисси 45 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь **Г. И. Ващенко.**

Гадаадын хэрэгүүдэй комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **М. А. Суслов.**

Залуушуулай хэрэгые эрхилдэг комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **М. С. Горбачев.**

Промышленностиин комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **Я. П. Рябов.**

Транспортын ба холбооной комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **И. Е. Клименко.**

Барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **В. П. Ломакин.**

Хүдөө ажахын комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **В. М. Кавун.**

Арадай хэрэглэмжын эд бараанай комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **В. П. Орлов.**

Элүүрые хамгаалгын ба социальна хангалгын комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **И. Н. Блохина.**

Арадай гэгээрэлэй, эрдэм наукын ба соёлой комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **А. Э. Восс.**

Худалдаа наймаанай, арад зоной ажаһуудал хангалгын ба коммунальна ажахын комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **Б. В. Коноплев.**

Байгаалиие сахин хамгаалха комисси 35 хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшэнь — **А. В. Георгиев.**

Энээгээр Союзай Соведэй хоёрдохи заседани дүүрэбэ.

* * *

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси июлиин 26-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ ҺУРГАНА

Петропавловкын ГПТУ Зэдын аймаг дотор мэдээжэ болонхой. Энэ училищиин байгуулагдаһан сагһаа хойшо 600 залуушуул дүүргэжэ гараа. Тэдэнэр гол түлэб өөһэдынгөө аймаг дотор ажаллажа байнхай.

Тус училищида мэргэжэл шадабари ехэтэй багшанар хүдэлмэрилдэг. Эндэ дүршэл ехэтэй мастернууд эдиршүүлые ажал хүдэлмэриин шэнэ аргатай танилсуулдаг. Хамаг бүхы түхеэрэлгэтэй һуралсалай шэнэ корпус баригдажа дүүргэгдэхээ байна. Училищиин дэргэдэ саг үргэлжэ жолоошодой курс хүдэлмэрилдэг байна. Мүн потребкооперациин эмхи зургаануудта хүдэлхэ наймаашадай һургуули бии.

Һаяхана бүлэг залуушуул училищияа амжалтатайгаар дүүргэжэ, аттестадуудые абабад. Эрхим һайнаар һураһан, практикаяа һайнаар хэһэн юһэн һурагшадта дээдэ разрядай мэргэжэлтын үнэмшэлгэ барюулагдаа. Тэдэнэй дунда электро-гагнууршад болоһон Геннадий Никифоров, Михаил Илюснин, Сергей Семёнов, наймаашад А. Осколкова, Т. Шадрина болон бусад.

Залуу мэргэжэлтэд аймагай ажахынуудта ажаллахаар эльгээгдээ. Хэдэн электро-гагнууршад Кабанскын аймаг ошоо. Һаяар жолоошодой 6 һарын курс хүдэлмэреэ дүүргэхэнь.

Һуралсалай мастернууд Е. Н. Зарубин, Н. Х. Афанасьев, багша Л. А. Яновская гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилнэ. Эндэ мүнөө штукатурнууд, автослесарьнууд, модошо дархашуул болохо хүсэлтэй залуушуул һуража байна.

В. КЛОЧИХИН.

УЛААН-ҮДЫН кондитерска фабрикын үйлэдбэрилэн гаргадаг амтатай зүйлнүүд республика соогоо мэдээжэ болонхой.

Энээндэ карамельнэ цехэй ирис шанагша Наталья Григорьевна Чичимова бага бэшэ аша габьяатай. Нүхэр Чичимова һайн шанартай ирис шанадаг, халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н .Г. Чичимова ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

ГАВАНА

КУБЫН АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

ТАСС

Революционно ехэ һайндэрөө — национальна восстаниин үдэрые Кубын арад зон июлиин 26-да баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ. Батистын дарлалта мүлжэлгэдэ, орон дотоодо империалис хархис хүсэнүүдэй эзэрхэлгэдэ эсэргүү революционно эдэбхитэдэй хүдэлөө эхилэн, Фидель Кастро түрүүтэй бүлэг залуу патриодууд 21 жэлэй урда тээ энэ үдэр Монкадын казармада эрэлхэг зоригтойгоор добтолоо һэн. Монкадын геройнууд 1959 оной январиин 1-дэ революцияа илалтада хүргэжэ, Кубада социалис байгуулалтын зам нээһэн юм.

Кубын арад зон политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда һайндэрөө угтаба. Гайхамшагта ушар хэрэгтэ — Кубын Коммунис партиин хойто жэлдэ болохоёо байгаа съездэдэ ороной хүн зон эдэбхитэйгээр бэлэдхэл хэжэ байна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, 1976-1980 онуудта ороной арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб съездын делегадуудай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаха. 1975 ондо оронойнгоо экономико хүгжөөхэ түсэбые Кубын ажалшад эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэхэдээ, арадай ажахын гол шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ революционно ёһоор, гүнзэгыгөөр хандана.

Коммунис партиин хүтэлбэри доро социализмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын түлөө кубынхидай хэһэн шэн габьяата ажал гайхамшагта үрэ дүнгүүдые үгэнэ. Һүүлэй гурбан жэлэй турша соо орон дотоодо продукт үйлэдбэрилгэ 30 процентээр ургаһан байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие, промышленностиие, элшэ хүсые, барилгые хүгжөөхэ, нарижуулан һайжаруулха талаар Куба ехэ амжалта туйлаа. Ажалшадай байдал һайжаруулха, элүүрые хамгаалха, гэгээрэл хүгжөөхэ талаар туйлаһан амжалтануудаараа Кубын арад зон омогорхохо ёһоороол омогорхоно. Тиигэжэ мүнөө Куба бүхы Америкын түби дээрэ түрүү һуурида гараа.

Ороной промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын ажалшад амжалта, илалтануудаар энэ һайндэрөө угтаһан байна.

Сүлөөтэ олтирогой экономико хүгжэжэ, арад зонойнь байдал һайжарж, хото городуудай, һуурин тосхонуудай түхэл шарай танигдашагүй болоторой хубилна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сүлөөтэ олтирогой ниислэл — Гавана хото.

ТАСС-ай фотохроника.

УЛААН-БААТАР

Залуу мэргэжэлтэд

ТАСС

Һүүлэй гурбан жэлэй турша соо дээдэ, тусхай дунда һургуули дүүргэһэн 13 мянга гаран мэргэжэлтэд арадай засагта Монголой үндэһэн кадрнуудай зэргэдэ нэмэжэ ороһон байна. Эдэнэр бултадаа Эхэ оронойнгоо дээдэ һургуулинуудые, техникумүүдые дүүргээ.

Мүнөө бэлиг шадабаритай 23 мянга гаран мэргэжэлтэд ороной арадай ажахын, соёлой һалбаринуудта хүдэлнэ. Монгол орондо промышленностиин хурдан түргөөр хүгжэһэнтэйнь, үйлэдбэриин автомадаар хангагдаһантайнь, оньһожоруулагдаһантайнь дашарамдуулан, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдые бэлдэлгэ ехэ удха шанартай боложо байна. Эдэ эрилтэнүүдые хангалгада техническэ мэргэжэл олгодог училищинууд шухала үүргэ дүүргэнэ. Техническэ мэргэжэл олгодог училищинууд промышленностьда, хүдөө ажахыда, транспорт дээрэ, худалдаа наймаанда ажаллаха 7 мянга шахуу мэргэжэл шадабаритай хүдэлмэришэдые гансахан энэ жэлдэ һургажа гаргаа.

ВЕНЭ

Австриин канцлерай үгэ

ТАСС

Австриин федеральна канцлер Б. Крайский эндэ зарлагдаһан пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха хэрэгтэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүдээр һанаагаа амарха ёһогүйбди гэжэ уридшалан һануулба. Оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудые зүбшэлхэ ниитэевропын зүблөө үнгэргэхэ шухала гэбэ. Иимэ зүблөө үнгэргэхэ шухала байһан тухай олон гүрэнүүд һанамжаяа хэлээ һэн гээд Б. Крайский тэмдэглэбэ.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай, тэрээн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ тухай дэлхэйн газетэнүүд үргэнөөр мэдээсэнэ. СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй июлиин 25-да Москвада нээгдэһэн нэгэдэхи сессиин хаража үзэхэ асуудалнуудые Пленум зүбшөөһэн байна гээд хэблэл тэмдэглэнэ.

Арадай засагта Польшын һэргээн байгуулагдаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ПНР-эй сеймэй баярай суглаан дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые социалис оронуудай газетэнүүд үргэнөөр шэнжэлэн тайлбарилна. Эб найрамдалта программаяа Соведүүдэй ороной залан сэхээр бэелүүлжэ байһыень энэ үгэ элирхэйлэн гэршэлнэ гээд «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ. Бүхы дэлхэйн хүн зоной амгалан байдал хангалга — Совет гүрэнэй гол зорилго болоно гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэ элирхэйлнэ гэжэ «Жиче Варшавы» газетэ мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь үгэ хэлэхэдээ, «Амгалан тайбан ажаһуухые хүсэбэл, эб найрамдалта политика бэелүүлэ, энэ политикын түлөө тэмсэ»! гэһэн социалис гадаадын политикын уряае элирхэйлэн харуулһан байна гэжэ Монголой «Үнэн» газетэ тэмдэглэнэ. Энээнииень эб найрамдалда дуратай арадууд урма баяртайгаар угтаа.

Кипртэхи, Грецидэхи байдалда хабаатай материалнууд газетэнүүдтэ ехэ һуури эзэлнэ. Кипртэхи байдалые гуримшуулхын тула тус республикада бэеэ дааһан, дулдыданги бэшэ байдал һэргээхэ шухала гээд Румыниин «Скынтейя» газетэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

ПАРИЖ

КПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ

ТАСС

Грециин Коммунис партиин Политбюро мэдүүлгэ тунхаглуулба. Зонхилхы засаг захиргаанда эсэргүү ябуулгануудые хэхын тула бүхы партинуудай, эмхинүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн правительство эмхидхэн байгуулхын түлөө тэмсэхыень Грециин хүдэлмэришэн ангиие, зэбсэгтэ хүсэнүүдтэхи патриодуудые, Грециин бүхы арад зониие уряалаа гээд энээн дотор хэлэгдэнэ.

Кипрэй бэеэ дааһан байдалтай болохынь түлөө, газар дайдынь бүтэн бүлеэн байхын түлөө, гадаадын бүхы сэрэгүүдые арал дээрэһээ гаргахын түлөө, президент Макариосай хуулита правительствые дэмжэхын түлөө тэмсэлээ үргэдхэхэ шухала гэжэ Грециин Компарти тэмдэглэнэ.

БЕЙРУТ

КИПР-тэхи БАЙДАЛ

ТАСС

Эндэһээ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Кипр дээрэхи байдал аалин намдуу. Июлиин 24-дэ аралай элдэб районуудта буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээнэй хэдэн удаа эбдэгдээшье һаань, энэ һүни аралай ниислэл хотодо буудалдаан зогсоогдоһон байна. Тиин июлиин 25-най үглөөгүүр магазинууд нээгдэһэн байгаа.

ООН-ой сэрэгүүд Никозидохи аэропортые хинана.

ООН-ой сэрэгүүдэй нэмэлтэ хүсэнүүд Кипр худар хаягдажа эхилээ. Һаяын үдэрнүүдтэ Финляндиин, Даниин шэнэ шэнэ подразделенинүүд арал дээрэ ерэхэ байна.

Бэеэ дааһан байдалаа һэргээхын тула Кипрэй правительство ехэ оролдолго гаргаха юм гэжэ Кипрэй Президентын уялга саг зуура дүүргэжэ байһан Г. Клиридис, Ливанай «Дейли стар» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээе хоёр талын дүүргэжэ байһан тухайда нэн түрүүн анхаралаа хандуулха шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

ЛОНДОН. (ТАСС). Нэмэлтэ хүсэн болгожо, «Фантом» түхэлэй 12 самолет Кипр дээрэхи Англиин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй баазада эльгээхые Англиин Обороной министерство соносхоо.

АНКАРА. (ТАСС). Сэрэгшэдтэй, танкнуудтай 20 судна Турциин Мерсин портһоо Кипр тээшэ ошобо гэжэ Турциин информационно агентство мэдээсэбэ.

БЕРЛИН

ЗҮБ ЗАМААР ДАБШАНАБДИ

ТАСС

Гитлеровскэ фашизмые Совет Армиин һамна сохиһоной һүүлээр манай арад шэнэ байдал байгуулха аргатай болоо һэн. К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. И. Ленинэй һургаалые, мүн Советскэ Союзай дүй дүршэлые манай байдалда тааруулан хэрэглэжэ, хүдэлмэришэн ангиин партиин хүтэлбэри доро энэ арга боломжоёо амжалтатайгаар хэрэглэһэн байнабди гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай орган — «Нойес Дойчланд» газетэ ГДР-эй 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Фашизмда эсэргүү, демократическа хубилалтануудые хэжэ, социализмын үндэһэ һуури табижа, хүгжэнги социалис общество байгуулжа эхилээ һэмди гээд газетэ мэдээсэнэ.

Фашизмын бута сохигдоһонһоо хойшо үнгэрһэн жэлнүүдэй турша соо һандархай хото городуудые, һүүрин тосхонуудые һэргээхэһээ гадна, империализмын хорото муухай хойшолонгуудые усадхан зайсуулжа, хүдэлмэришэн ангиин ба тэрэнэй тала баригшадай аша туһада харюусахаар ниитын тон шэнэ байгуулалта тогтоохо зорилготой байгаабди.

Германиин социалис гүрэнэй гаталан гараһан зам хүшэр бэрхэтэй байгаа гээд статья дотор саашадаа хэлэгдэнэ. Тиигэбэшье империалис политикын номнолой урагшагүйдэжэ, хосорон һалаһаниинь мэдээжэ.

Манай зам эгээн лэ зүб зам болоно. Энэмнай эб найрамдал хангахаһаа гадна, республикын арад зоной байдал һайжаруулаа гээд «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Манай сүлөөтэ арадай үнэн шударгы ажал, Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай хүн зоной үнэн зүрхэнэй туһаламжа, дэмжэлгэ ехэ амжалта туйлаха арга бидэнэртэ олгоһон байна гэжэ түрүү бэшэгэй түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

ЛОНДОН

Англиин парламент дээрэ зүбшэгдэнэ

ТАСС

Англиин экономическа байдал тушаа үгэ хэлэлгэ общинануудай палатада эхилбэ. Лейборис правительствын зүгһөө финансын асуудалаар дурадхалнууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Финансын министр Д. Хили үгэ хэлэлгэ нээхэдээ, эдэ дурадхалнууд правительствын бэелүүлдэг экономическа политикада үндэһэн хубилалтануудые хэхэгүй байна гэжэ тэмдэглээ. Энэнь нэн түрүүн мүнгэнэй үнын уналгатай тэмсэхэ ябадалда зорюулагдана.

Үгэ хэлэгшэд Англиин экономико муудажа, юумэнэй үнэ сэн хүндэржэ, хүдэлмэригүйшүүлэй олошоржо байһан тухай мэдүүлээ. Правительствын дурадхаһан хэмжээнүүд ороной экономическа байдалые эрид һайжаруулжа бирахагүй гэжэ эдэнэр тэмдэглэбэ.

ЛИССАБОН

Анголодохи засаг сэрэгэйхидэй мэдэлдэ үгтэбэ

ТАСС

Анголодохи бүхы засаг түрэ сэрэгэй засагаархидай түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгтэбэ гээд эндэ соносхогдоо. Анголын захиргаанай түб Луандада аалин намдуу байдал һэргээхэ зорилготой эрид хэмжээнүүдые абахаар зууршалһан тусхай комиссиин Анголоһоо бусажа ерэмсээрнь, Португалиин правительство иимэ шиидхэбэри абаһан байна.

Португалиин мэдэлдэ байһан Африкын энэ орондо колони усадхан зайсуулгада тойбо татахын тула хархис хүсэнүүд үнгэрэгшэ неделидэ Луандада үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын хёмороо зүришэлдөө үүдхэһэн юм. Энээнэй үеэр 54 хүн алуулаа, 200 шахуу хүн шархатаа.

БУЭНОС — АИРЕС

Хунта хардаяга мүрдэлгээ үргэлжэлүүлһээр

ТАСС

Чилиин сэрэгэй хунта орон дотор хашалта харшалалтануудые, хардалга мүрдэлгэнүүдые хэжэ үргэлжэлһээр. Сантьягаһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор «һүйдхэлтэ ябуулгануудые» зайсуулхын тула хунтын полициин хүсэнүүд хардалга мүрдэлгэнүүдые үргэнөөр хэнэ. Үнгэрһэн долоон хоногой һүүл багта Чилиин 11 мянган хүниие барижа, мүрдэһэн мүшхэһэн байна.

ХОРОТО ХОРХОЙН НЭГЭН

Халдабарита элдэб үбшэ тараадаг аляаһа, хорхойн тоодо тархаан оролсодог. Тэрээнтэй яажа тэмсэжэ, үгы хэхэдэ һайн бэ гэжэ эндэ тобшохоноор хөөрэжэ үгэмөөр.

Тархаан үгы хэхын тула нэн түрүүн тэрэниие һайн мэдэхэ шухала. Манай эндэ хара, илангаяа шара тархаан олоор таранхай. Халдабарита үбшэ тараадаг тархаан ямаршье хоолгүйгөөр 40—70 үдэр байжа шададаг юм. Тархаан хилээмэнэй бутархай, мяха, овощ болон бусад эдеэнэй зүйлөөр хооллодог. Эдэ бүгэдэһөө гадна, арһаар хэһэн элдэб эдээр, хүбэн, торгон, ноohон, саарһан гэхэ мэтээр хооллодог, элдэб эд хэрэгсэлэй шанар муудуулдаг гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

Гэдэнэ доторой, туберкулёз болон элдэб үбшэ тархаан тараадаг байха юм. Энээнһээ гадна, тархаан эдеэ хоолой зүйл бузарладаг.

Эдеэ хоолой зүйл бэдэрээд, тархаан нэгэ гэрһээ нүгөө гэртэ тон шаламараар зөөдэг байха юм. Үүдэнэй, уһанай трубаагай бишыхан забһараар нэгэ гэрһээ нүгөө гэртэ ородог. Дулаанай сагта гэрэй газаа ханаар абиржа, гэрһээ гэртэ ородог.

Тархаан болон бусад батагана хорхойтой эрид тэмсэхэ гэбэл, нэн түрүүн айл бүхэн ариг сэбэр байха зэргэтэй. Гэртээ бии болоһон нүхэ һүбэ дары усадхаха хэрэгтэй. Эдеэ хоолой үлэгдэл сугуулжа бүтүү амһартада хадагалха шухала.

Халдабарита үбшэ тараадаг хорхой шабхайтай эрид тэмсэхын тула хоёр арга хэрэглэгдэдэг. Нэгэдэхинь, бусалһан уһа сасажа, үгышье һаа халуун ууралаар тархаан үгы хэжэ болоно. Тэдэнэртэй эрид тэмсэхэ хэрэгтэ химическэ арга ехэ нүлөө үзүүлдэг гэжэ эндэ онсо тэмдэглэлтэй. Хлорофос, карбофос, пиретрум гэхэ мэтэ хоро хэрэглэжэ болоно.

Эндэ нэгэ хэды заабари хэлэжэ үгэмөөр. Уһанда холиһон 3—4 процентнэ хлорофос дүрбэлжэн метр зайда 100—150 миллиграмм сүршэхэдэ зохид. Мүн энэ холисодо эдеэ хоолой зүйл — шэниисын, кукурузын крупа нэмэжэ, табхархан амһарта соо тэрэнээ хээд, шэбээлдэг газартань табихада тархаан ѳлоороо үхэдэг.

Манай магазинуудта аляаһа, хорхойтой тэмсэхэдэ хэрэглэгдэдэг дээрэ хэлэгдэһэн хорон үшөөл үсөөн. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд энээндэ һанаагаа табиха бээз гэжэ найдагдана.

В. ТАХАЕВ
республиканска санэпидстанциин дизенфекци хэдэг таһагые даагша.

ТОЛИ

Уулын саанаһаа мандаха нарые,
Дууша шубуухайн эхин аялгые
Угтан, хүлеэн, надхаһан сэсэгые
Магтан дуулаха хүсэл түрэлэй.
Дэльбээр һайхан сэсэгхэмни

Дэлгэр сэдьхэлтэй ба...
ха...
Таанын хангал анхил...
Таляан ехэ талаһаа,
Аян замда мордоһон...
Абын олон хүбүүдтэ...
Сэнхир аласай холы...
за...
Һайхан юрөөл хэлэ...
ха...

Д. НИМАЕВАЙ фо...

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАР

БУСАЛГА

— Ши, Гончик, хүбүүгээ хүн болгоһойб гэжэ һанадаг хүн гүш, али үгы гү? Улаан-Үдэ руу эльгээжэрхёод лэ, һанаа амархан гэдэһээ эльбэжэ хэбтэхэдээ яанабши? Түрүүлэгшэһээ табилга абаад, — мүнгөөршье ядуу бэшэ ха юмбибди — ошыш хүбүүнэйнгээ хойноһоо. Харана гүбши, хүнүүд ошожол байна ха юм, — гэхэ мэтээр Дулсан һамганайнгаа дахяад лэ гэмэржэ эхилхэдэ, Үлзытын бригадые эрхилэгшэ Гончик Жамсуев дураа гутаһандаа ехээр уухилаад, толгойгоо хүнжэл руугаа бухажархиба.

— Һөөе, юугээ дуулаашагүй болоод хэбтэнэбши. Яяр яндан лэ амитанши даа, шоодбори. Ганса хүбүүгээ хайрлахаяа яанаш? Һэшхэл һэбээгүй, аймхай, ахир түлюур...

— Тьфуу, — гэжэ үбгэниинь һамганайнгаа үгэ таһалба. — Олон үхибүү түрэхыеш хэн хориһон юм. Ганса хүбүүн! Харыш, ганса хүбүүгээрээ айлгажа байнал. Унаа һаа, армида ошуужан лэ. Юумэ үзэжэ, ухаа орожо ерэхэ.

Тэрэ хоёр бэе бэеэ муушалалсажа, амгалан тэнюун сагта ама хэлэндэнь, ухаа заяандань орошогүй муухай гэмнэлтэнүүдые улайха нюурнууд руугаа хаялсабад. Тиигээд хэдэн хоног забда залигүй мохоо хюреөгөөр шэнэһэн харуудха хабируулһан мэтэ гэмэржэл, химэлжэл байһан Дулсаниинь булижа һалаба даа. Жамсуев Гончиг түрүүлэгшэһээ арбан хоногой табилга абаад, хүл хүнгэдэшэһэн, элбэг дэлбэг, саландай болошоһон Дулсанһаа табан зуун түхэригыень хармаандаа оруулаад лэ, харгыда гараба.

Мүнгэншни багадахагүй бээ? — гэжэ һамганиинь автобусто һууха дээрэнь хамсыһаань дүнгэд гээд, һанаата болонги асуугаадхиба. — Дутаа һаань, захяарай. Телеграфаар ябуулжархихаб. Маа, энэ үшөө табин түхэриг...

Улаан-Үдын Ранжуровай нэрэмжэтэ гудамжа жэлэй дүрбэн сагта эдир залуухан хүбүүд, басагадые һүндэлүүлжэл байдаг юм даа. Эндэмнай дээдэ мэргэжэлтэй багшанарые гаргадаг институт оршодог ха юм. Тиимэ һэн тулань энэ багаар ябаһан үбгэдшье һархайлдахадаад, нюргаяа сэхэлдюулээд, харасаяа онобшотойхон болгоод үнгэрдэг хэбэртэйгшэ. Зүгөөр августын эхеэр Ранжуровай гудамжаар буурал сагаан толгойтойшье, ехэ бага гүзээтэйшье эжы, баабайнар үйрэшэдэг. Тэдэнние харахадаа хайрламааршье, эльгээе эгшэтэрээ энеэмээршье, шоо үзэмөөршье байдаг. Кабинет соогоо «Опал» сигаредэ ан бунхан бааюулжа, телефоной трубкаар хоолой хашад гэжэ һууһан нүхэрнай августын эхеэр Ранжуровай гудамжада харагдан сасуу, ташха ондоохон, һаймһаруухан, нялуухан болоодхидог. Гайхалтай.

Эгээл энэ үедэ Жамсуев Гончиг Улаан-Үдэдэ харагдаба. Ехэ юумэ үргэлөө бэшэ аад, холын харгыда ябалаа бэшэ аад, хүлһээ аршаха, уухилха аахилха гээшэнь түрбэлгүй. Теэд зүбшье аабза. Хүн болоһоор хүниие мэхэлжэ, хүндэ эдилгэ үгэжэ үзөөгүй Гончигто имэ юумэ хэхэ гээшэнь колхозойнгоо амбаарһаа хоёр мэшээг. комбикормо норшоонходоо абажархиһанһаань долоон доро доромжолго ха юм.

Доржи Банзаровай хүшөөгэй дэргэдэ Жамсуев Гончиг ерээд, хоёр харгын бэлшэр дээрэ алининеньшье шэлэхээ ойлгожо ядашаһан хүн мэтэ зогсошобо. Хараашалхадань, һүүлшын моодоор хубсалһан һамгад, ялагар тологор туфлитай бүһэтэйшүүл хоорондоо мүнгэ алтаяа буляалдаһан мэтэ үүртайнууд, тэбдэнхэйнүүд, ами амияа харашанхайнууд хөөрсэгэнэлдэнэд. Теэд тэдэнэй дунда нэгэшье үхибүүн харагдабагүй. «Ямар һонин юм, хэниинь, хаанаа шалгалта баридаг юм», гэжэ Жамсуев Гончиг гайхаба. «Эхэ эсэгэнэрэй конкурс гэдэгнай энэл юм ха юм даа», гэжэ тэрэ һанаагаа сэхэлдюудбэ. Хүбүүнэйнгээ хаана байһыень мэдэхэ бэшэ һэн тула, Жамсуев Гончиг сквер соо ошожо, уляангирай һүүдэртэ табяатай һандали дээрэ шляпаараа нюураа һэбисэгээн һуушаба. Түлхабаагүй гэргэнһээ боложо, табан зуун табин түхэриг хармаанлажархёод, юухэн хүүхэнээшье мэдэхээ болишоод, гэлыжэ һууха гээшэмнай даншье таагүйгөөр һанагдаба. Хэндэ, ямар хүндэнь ошоод, шарбуунса һарбайхабши, танил талатай һаа, юун гээшэб! Халаг. Хүбүүнэйнгээ муу борьбоёо гээжэ, үгэдэ ороһонһоонь хойшо сэхэ сэбэрээр, мэхэ гохогүй ябаха тухай хэлэнэйнгээ холотор заaһан, һургаһан аад, өөрөө энэ болошоод, сэдьхэлээ хёморуулжа һууханьжэгтэйл байна даа. «Үнгэтэ юртэмсын жама ёһон энэл юм гү», гэжэ ухаан бодолоо элдэбэлүүлэн һууһан Жамсуев Гончигые хажуу талаһаань хараһан хүн, юрэдөөл, ухаагаар дутуушаг хүн аа гү гэжэ багсааха байгаа ёһотой.

—Та ямар экзамен үгэнэбтэ? — гэжэ нэгэ залуубтар эхэнэрэй асуужархихада, Жамсуев сошоһондоо, обхогод гэшэбэ.

— Юун?!

— Хэнэй түлөө «болеэлнабта» гэжэ һуранаб даа,— гэжэ тэрэ шаргал ногоон кримплен платитай эхэнэр хэлээд, амтан үнэрөөр анхилһан пулаадханаар хүлһэ лэбшэһэн мяхалиг нюураа һэбисэгээн, хажуудань һуушаба.

— Хүбүүмни эндэ ерэнхэй юм һэн даа, — гэбэ Жамсуев Гончиг.

— Ямар факультедтэб?

— Тоо бодолгодо анханһаа дуратай хүбүүн агша.

— Аа, тиигэбэл, тэндэш конкурс нёдондонойхиһоо бараг гэлсэнэ һэн. Минии үхин истфилдэ хоёрдохи жэлээ туршажа байна. Хэхэ юумэниинь хэгдээ... Яалдагшал ааб...

— Ямар юумэ хээбта? — гэн, Жамсуев Гончиг һэрмэр гэшэбэ.

—Танил талатай хаяат?— гэжэ нүгөөдэнь шэбэнэн һагад мэхэтэйхэнээр асууба.

— Хэнэй үгэһэн танил байха бөө, — гэжэ Жамсуев Гончиг һүлгүйгөөр гараараа зангажархиба.

— Ээ,.. тиигэбэл дэмы хэрэг..

— Ы?

— Протаже үгыгөөр зобоһоной үлүү.

Жамсуев Гончиг юушье хэлэхэеэ ойлгожо ядаһандаа, шэрхэгтэл шэрүүн «бобригоо» һор-һор маажаба. Тэрэнэй шэхэндэ «протаже» гэһэн үгэ ехэл нюуса, далда удхатайгаар дуулдаба бшуу. Сэхыень хэлэхэдэ, манай нүхэр энэ үгэ огто мэдэхэгүй байба ха юм.

Уданшьегүй институдай байшангай үүдэн нээгдэжэ, хэдэн арбаад хүбүүд, басагад оог шууяа табилдан гаража ерэбэд. Үнөөхи эхэнэрнай тэдэнэй урдаһаа хабтайса жороолшобо. Жамсуев Гончиг баһал бодошонхой, үхибүүдэй дунда өөрынгөө хүбүүе хараашална. Теэд хүбүүнэйнгээ улаан нюураараа гаража ерэбэл, яаха, юушье хэхэ, хэлэхэеэ тэрэ мэдэнэгүй. Али хоргодошохо юм гү? Дүнэн сараа тушаажа абаһан мүнгэниинь хармаан соонь тэбхыгээд, хэндэшье хэрэггүй үлүү ашаан мэтээр һанагдаба. Үбһэ хуряалгын халуун хаһада бригадаяа хаяжархёод, зольбо нохойдол зайгуултажа ябаһандаа бэеэ зэмэлнэ. Үгэнсэр Дулсанайнгаа үбшэнтэйхэн мяхыень хятагад гэтэрнь шэмхэжэрхиһэйб гэжэ гарынь зохолно.

Дарья табилдаһан залуушуул сооһоо Жамсуев Гончигой хүбүүн эсэгээ обёоржо, урдаһаань гүйжэрхибэ.

— Баабай, юундэ ерээбта? —гэжэ тэрэ ерэ ерэмсээрээ мэндээшье хэлэнгүй асуужархиба. Эсэгэнь тээлмэрдэһэндээ:

— Би... бишни... — гэжэ дабтаад, саашань хэлэхэ шалтагаа оложо ядашаба янзатай.

— Колхозойнгоо хэрэгээр гүт, баабай?

— Тиимэ даа...—гэжэ Жамсуев Гончигой хэлэн өөрөө эрьелдэшэбэ. Тиигээд өөрөөшье мэдэнгүй:

— Про-та-же, — гэжэ тугаарайхи эхэнэрэй хэлэһэн үгые дабтажархихадань, юундэб даа, нюдэниинь бэлтышэбэ.

— Юун, юун?

Жамсуев Гончиг дуулаашагүй болоод:

— Зай, хэр шалгалтаяа үгэжэ байнаабши? — гэжэ асууба.

— Хоёр шалгалтаяа табаар үгөөб. Эгээл айдаг юумэнүүдни арадам үлэбэ, — гэбэ хүбүүниинь. Эсэгэнь баясаһандаа хүбүүнэйнгээ гар түрүүшынхеэл эрын ёһоор адхаба:

— Бэрхэш даа, бэрхэш даа, хүбүүмни!

Тиигээд үмдэнэйнгөө хармаанда пүсхыгшэ мүнгэндэ гараа эжэлүүдгүй абаашаһан аад, галда хайруулһан мэтэ угза татажархиба.

— Олон хоногоор ерээгта?

— Мүнөөдэртөө бусахам бэшэ гү даа, хэрэгээ бүтээгээб, — гэжэ Жамсуев Гончиг дорьбогүйхэнөөр харюусаад, «дүшэ хүрэжэ худалаар хэлэхэ саг болобо» гэжэ бүтүүхэн шэбшэхэдээ, досоонь ехэл аягүй, жэхүүн болоодхибо.

Нээрээшье, тэрэл үдэртөө Жамсуев Гончиг гэртээ бусаа һэн. Үүдэ оромсоороо, Дулсанайнгаа урдаһаань милагад гэхэдэ, хармаан соохи улаан бүдөөр оройлгоотой мүнгэеэ гаргажа ерээд лэ, сээжэ баг руунь шэдэжэрхихэ зуураа:

— Про-та-же! — гэжэ шүдэнэйнгөө забһараар шиганажархёо һэн.

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

МАНАЙ ЛЕНИН, МАНАЙ ПАРТИ

Үндэртөөш мананиинь дэгдэбэл даа,—
Үглөөнэй наранай элшэһээ юм.
Үрдилдөөд ододынь ниндэбэл даа,—
Үүсхэлшэ арадай зоригһоо юм.
Наранай элшые эршэдхээшэ—
Ашата баатарлиг манай Ленин.
Арадай хүсые эмхидхээшэ—
Алдарта коммунис манай Парти.
Хададааш саһаниинь хайлабал даа,—
Хабарай наранай элшэһээ юм.
Халюураад таряаниинь гарабал даа,—
Хамтарһан арадай зоригһоо юм.
Наранай элшые эршэдхээшэ—

Ашата баатарлиг манай Ленин.
Арадай хүсые эмхидхээшэ—
Алдарта Коммунис манай Парти.
Саяандааш мүльһэниинь гэдэнхэйл даа,—
Сарюухан наранай элшэһээ юм.
Сибириин мүрэнүүд гэрэлтэйл даа,—
Соведхэн арадай зоригһоо юм.
Наранай элшые эршэдхээшэ—
Ашата баатарлиг манай Ленин.
Арадай хүсые эмхидхээшэ—
Алдарта Коммунис манай Парти.

К. ЖАМЬЯНОВ

ЗОРИГ

Хоридохи зуун жэлэй асари ехэ Байгал-Амарай түмэр замай барилгада хабаадагшадта зорюулагдана.

Сэлмэг бодолтоной
зориг бадаруулдаг
Сэнхир огторгойто
уужам Сибирьнай!
Шүлэгшэ хүбүүдэй
сэдьхэл хүлгөөдэг,
Шэмэрүүн хүйтэн
саһата Сибирьнай!
Табан жэлнүүдэй
гайхамшаг алхамуудаар
Тала дайдаяа
городуудаар шэмэглээд,
Галта хүлэгүүдэй
сахилгаан дуугаар
Газар дэлхэйе
доһолуулан байналши.
Шуурган бордоһоной
уляан соогуур,
Шуурян үнгэрнэ
үдэр хоногууднай.
Асари ГЭС-үүдэй
туяа соогуур,
Алтаран гэрэлтэнэ
уужам Сибирьнай.
Мянган, мянган
жэлнүүдые тоолон,
Манаран һууһан
хүйтэн Сибирьнай.
Мүнхын жаргалан
аялга хуурдан,
Мүхэшэгүй зоригтониие
дуудан байнал.
Бата үргэн
сээжэ соогоо,
Байгаалиин баялиг
бүхэхэнөөр нюугаад,
«Туршагты!» гэһэндэл
тамхяа носоогоо,
Туулган үүлэнүүдээр
хадануудые бүрхөөгөөд.
Комсомол залуу
хүбүүд, басагаднай,
Хаба шадалаа
туршалсажа ороо.

Кузбасс, Турксиб,
гайхамшаг ГЭС-үүдэй,
Асари барилгануудаар
Сибириие шэмэглээ.
Түмэн түмэн
жэлнүүд соо
Түбшэн дарууханаар
урдаһан
Ленэ мүрэнэй
хадалиг эрьеһээ
Түмэр зам
татаха гээ.
Энэ ехэ барилгые
эхилхэ дуратайшуул
олон даа,
Эгээл түрүүлэн комсомолшуудай хамсыгаа
шуун оролсоо.
Хамсыгаа шуун оролсоод,
хада ууланuудые
задалалсаа,
Хангай уужам Сибириие
ханхинаа дуугаар
доһолуулаа.
БАМ! БАМ! —
бата үгэнүүд зэдэлнэ,
Бүхы Эхэ оронойнмнай
нютаг нютагуудаар
аялгатана.
БАМ-ай барилгада
хабаадалсаха
баатарнуудай отрядуудые,
Арад зомнай эмхидхэжэ,
юрөөл хэлэн эльгээнэ.
Агуу Сибириин дайдые
Амар мүрэнтэй холбожо,
Асари ехэ барилгые
богони саг соо бариха—
Иимэ ехэ зорилго
барилгашадай урда
табигдана,
Эхэ ороноо шэмэглэхэ
зол жаргал тудаба.

Уряал плакадуудаар
гоёогдонхой ута ногоон
экспрессүүд
Ураалай шэлэнүүдые
дабан, урагшаа шуумайн
гүйлдэнэ.
БАМ-ай барилгада хабаадалсаха басагад, хүбүүд
дуулалдана,
Баатар ажалаар суурхахаяа
бүгэдэ зониие найдуулна.
Зэрлиг дайдын оёороор
солгёо дуунууд зэдэлбэ,
Зуун жэлэй нарһад
һубарин, һубарин
үдэшэбэ.
Хабсагай шулуун
хаданууд хамха бута
һүрэжэ,
Хамсыгаа шууһан
зоригтондо харгы гарган
намхыба.
Буурал сагаан Байгалнай
барилгашадай дуунһаа
баярлажа,
Бугааг һарын толон соо
долгёо эбхэн домоглоно.
Гүн далайн оёорһоо
мүнхын аялга хуурдана.
Габшагай хүбүүд,
басагадай нэрэ солые
дуудана.
Байгал-Сибириин далай
шэнэ дуугаа зохёожо,
БАМ-ай барилгада ерэһэн
басагад, хүбүүд
магтана,
Агуу далайн эрьеэр
шэрэм харгы татагдахань,
Амар Байгал
далайтаймнай гараа
барилсан амаршалхань.

ЮРӨӨЛНҮҮД

Зуданай саань суутай ябаарайш,
Зуун найман золтой ябаарайш.
Үрхөөртнай наран орожо байг,
Үүдээртнай үбгэд орожо байг.
Үдэр бүри ехэ боложо байгты,
Һара бүри һайн боложо байгты.
Шүүдэртэ норохогүй гутал оёхо басагатай болоорой.
Шүүбэрндэ торохогүй хүбүүтэй болоорой.
Тоһоор эдеэлжэ, торгоор хубсалжа ябаарайт.
Хүреэгээр дүүрэн адуу малтай боложо,
Хүнжэлөөр дүүрэн үхибүүтэй боложо байгаарайгты.
Хорхойһоо бэшээр эдеэ хэхэ шадалтай,
Холтоһонһоо бэшээр зөөрн хэхэ шадалтай болоорой.
Шоно хүсэхэ моритой, шулуу дархалха
хүбүүтэй болоорой.
Аша гушануудааршье олон, алта мүнгөөршье баян
байгаарайгты.
Һаһа абажа, нара хаража ябаарайт.
Шонын зүрхэ зүрхэлжэ, шубуунай һанаа һанаалжа
ябаарайт.
Үбэл болоходо, үбһэ, түлеэтэй,
Үтэлхэдөө үхибүүдтэй байгаарайт.
Намар болоходо, набшаһан үбһэтэй,
Һаһанай үндэр болоходо, аша гушатай байгаарай.
Даараһан хүниие дулаасуулжа,
Үлдэһэниие хооллуулаад байгты.

Эрхүүгэй область. С. СКОЛЬЖИКОВ.

Гүлмэр баахан
Гүлгэн нохойтойб.
Һонорхон нюдөөрөө,
Һонюушаар шэртэн,
Намтаяа тэрэм
Наадаха дуратай.
Миисгэйшье баһал
Минии юм даа.
Эбэр дээрэм
Эрхэлэн гараад,
Залхуу янзатай
Зали абагша даа.
Гүлгэнтээ, миисгэйтээ
Гурбуулаа бидэнэр
Гулабхаагаа дуудаад,
Дүрбүүлхэнээ боложо,
Дүхэригээн нааданабди.
Эдэмни барандаа
Эбтэйхэнүүд юм даа.

Ф. СОРОКИНОЙ фотонууд.

ТААБАРИНУУД

Түмэн адаһа
Түмэрөөр туугааб.
(Үбһэ сабшаха).
Хайр дээрэ
Хара морин жороолоо.
(Хутага бүлюудэхэ).
Нюргатай байгаад,
Нугарһагүй,
Нюуртай байгаад,
Нюдэ амагүй,
Хүлтэй байгаад,
Ябажа шадахагүй.
(Шэрээ).
Уруудахадаа зугаална,
Үгсэхэдөө ёолоно.
(Худагһаа уһа удхаха).
Гэр бүри
Гэргэнэй толгой,
Булан бүри
Бухын толгой.
(Тогоон).
Молоһоо ерэһэн
Мойно-хойно
Модон дээгүүр
Гүйнэ-гүйнэ.
Хяагтаһаа ерэһэн
Хяана-яана
Хилгааһан дээгүүр
Гүйнэ дуулана.
(Хуур, хуураар наадаха).
Гашуухан нуур соо
Ганса модон ургаба.
(Хүрэнгэ бүлэдэг бүлүүр).
Уулын толгой дээр,
Улаан гал ялалзана,
Хүндыгөөр дүүрэн
Хүхэ манан тунана.
(Тамхи татаха).
Тангад лама
Табан тагша эмтэй.
(Зүгы. Зүгын тоһон).
Шуудай Буудай хоёр
Шуһа гарасар һүгэлсэбэ.
(Хэтэ сахюур).

Гэндэн баянай
Гэдэһэн ехэ.
(То...
Зоомоон үбгэнэй зор...
го...
Зомгоол шард гээд
бо...
(Зур...
Моодогойн нохой
Модоор бөөлжөө.
(Түлеэ хюрөөд...
хибэд...
Эгэшэ дүү хоёрой
Эльгэниинь хара.
(Тогооной бар...
Ехэ морин
Ерэн шүдэтэй.
(Хю...
Монхо дарханай
Модон морин
Модон дээгүүр
Мүлхин гүйнэ.
(Хар...
Нимбуу шабгансын
Наашаа харахада,
Самбуу шабганса
Саашаа харана.
(Эмээлэй бүү...
Ута һайхан уляангир
Уран һайхан шандааһ...
(У...
Үндэгэнэй шэнээн бэ...
Үрөөһэн таладаа шэхэ...
(Дэб...
Морин толгой
Модон һүүл.
(һ...
Газар доро
Габшагай харуулшан.
(Хабх...
Хараха нюдэгүй,
Хазаха шүдэтэй.
(Хаз...

И. МАДАСОНОЙ луулбариһаа.

* * *

Буланһаа бултагад гээ,
Вуруу хараад мэшэгэд
гээ.
(Хулгана).
Сагаадай сабшаа,
Хулганаан худхаа,
Саашань түлхеэ,
Худагтаа унагаагаа.
(Хүнэй эдихэ).
Алаг эреэн дэгэлтэй,
Алтан урга шэрэнхэй,
Айл тойрон дэншэнхэй.
(Шаазгай).
Алаг сар
Аргалай бутархай
даадаггүй.
(Нюдэн).

Хадын модон хиир...
Халзан хурьган маар...
маар...
(Үлгы, нарай үхибүүн).
Олдохогүй байһыень
Улаан малгай хоблоо.
(Тибһэн).
Зээрдэ морин
Зэбэ шэнжэр хиндээ,
Хара тохомоо
Хабтайтар гээгээ
(Талын түймэр).
(Улаан-Үдын аймагай

Доодо-Ивалгын һургуулиин буряад литературын кружогой гэшүүд суглуулба).

УТААШАНЬ ГҮ, АЛИ ХҮНДЭЛӨӨШЭНЬ ГҮ?

Һүдэнтэ нютагай хоёр үбгэд, Бамбагай Намсарай хоёр, намарай ольбон унажа, түрүүшын саһанай мориной хара туруунаа ороһон үедэ нюдэ аманда ямар ан арьяатан дайралданаб, бултыень алаад, олзо омогоо ехэдхэхэ гэжэ хөөрэлдөөд, хээрэ гаража, ан гүрөөл хараашалан, мүр сараень хайн харан ябабад. Тиигэжэ ябатараа, үнэгэнэй халуун мүртэ оробод. Тэрэ хоёрой мүрдэн мүшхэн ябатар хуба шарахан үнэгэн хулганаалһаар, жалгын эхин гаража, намарай игаабари наранда һүбээ бэеэ шаран, унташаһан байба ха.

Тэрэ хоёрнай бүйлөөһөөр халхабша барин, маряаһаар, нилээд дүтэлжэ, нэгэ амяа дараад, халуун унтари дээрэнь олзолхо гэжэ шиидэбэд. Намсарайнь нүхэртөө бууда гэжэ тэмдэг үгэбэ. Нүхэрэйнгөө буудаха гэжэ буугаа хасартаа абажа, үнэгые хараадаа оруулан байтар, Намсарайнь гарһаань татажа: «Хайшан гээд хубааха-бибди, утаашань гү, али хүндэлөөшэнь гү?» — гэжэ шэбэнэбэ. Бамбагайнь, өөрөөшье хэлэһэнээ мэдэнгүй, шангаар: «Утаашань бэд даа!» — гэжэ дуугаржархиба.

Абяанһаа һэриһэн үнэгэн шабхаяа татажа үрдеэдүйдэнь бүтын саана орошонхой, зура сохижо ябаа һэн ха.

Иигэжэ энэ хоёр ангуушаднай амандаа ороһоноо хэлээрээ түлхиһэн, альгандаа ороһоноо алдаһан юм ха.

Б. НАМСАРАЙН.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.15 — «Үглөөдэр — худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр М. М. Хабалов дамжуулгада хабаадалсаха.

«Орбита». 13.10 — «Хүхюун карусель» гэһэн мультфильм үхибүүдтэ харуулагдаха (үнгэтэ). 13.20 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. «Зунай сагта хоол бариха онсо ёһонууд». 13.50 — «Циркын галнууд». 14.25 — «Совет ороной үхибүүд». «Хадата нютагай үхибүүд» зүжэг түрүүшынхеэ харуу-лагдаха — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). Уран зохёолшо Ш. Бейшеналиез оролто үгэ хэлэхэ. 15.00 — «Ан амитадай аймаг» (үнгэтэ). 16.00 — «СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ». 16.20 — Спортын программа (үнгэтэ). 1. Хүнгэн атлетикээр СССР-эй чемпионат. 2. Һэлюурдэлгээр СССР-эй чемпионат. 16.50—17.00 — Забһарлалга. 17.00 — «Эб найрамдалай ба харилсан туһалалсалгын замаар». США гэжэ институдай директор, СССР-эй АН-эй гэшүүн-корреспондент Г. А. Арбатовтай хөөрэлдөөн. 17.40 — Концерт. 18.05 — А. С. Пушкин. «Египедэй һүнинүүд» — телевизионно лагдаха (үнгэтэ). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ. 19.30 — «Артлото». Ленинградһаа дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 21.10 — «Кино болгон буулгагдаһан уран зохёолнууд». «За тех, кто в море» — уран һайханай фильм. 22.30 — «Дуун шамһаа хахасахагүй» (үнгэтэ). 22.50 — 23.00 — Забһарлалга. 23.00 — «И пусть не чемпион» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 16.00 — «Угрюм-река» — телевизионно уран һайханай фильм (4-дэхи серии). 17.20 — «Поэзи» — телевизионно театр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй сессиин хүдэлмэри тухай тоосоон. «Тэжээл бэлэдхэлгэ — габшагай ажал» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо. «Туһалагшад» — С. Тюлюкинай корреспонденци. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Гурбадахи хуудаһанда. СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй сесси... хүдэлмэри тухай тоосоон. Союз доторхи һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Хилын саанаһаа. АПН-ай материалнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04534. Заказ № 00444